Sociologen trogen i 48 år

Friheter får vänta

LUM

Lunds universitets magasin | Nr 9 | 2010

INNOVATIONS-MÄKLAREN

TILLSAMMANS ÄR MAN MINDRE ENSAM

En bild ur konststudenten Malin E Nilssons serie med drömbilder.

Givande veckor i Konsthögskolans ateljélägenhet i Berlin

Hon uppvaktar Berlins medicinhistoriska museum med e-brev, fax och telefonsamtal för att få komma in och fotografera deras samlingar. Däremellan går hon på konstgallerier eller bara flanerar i Berlin, en inspirerande stad för unga konstnärer.

Masterstudenten Malin E Nilsson från Konsthögskolan har tillbringat ett par givande höstveckor i Konsthögskolans ateljélägenhet i Berlin.

– Det händer saker här i Berlin hela tiden, och jag har fått många nya vänner och bekanta. Den ena kontakten leder till den andra inom konstnärsvärlden, säger hon.

Konsthögskolan har en lägenhet i Berlin och en i Amsterdam. De är, enligt professor Gertrud Sandqvist, till för att skolans studenter ska få en chans att se vad som händer på den internationella konstscenen.

– Det är också bra för deras självständiga konstnärsskap att de får vara ute en period på egen hand, menar hon.

Den lilla lägenheten i Berlin ligger i Prenzlauer Berg, en upprustad del av gamla Östberlin där designaffärer ligger vägg i vägg med turkiska fik, och lyxrenoverade jugendhus vägg i vägg med slitna, nedklottrade tegelfastigheter med uthus på gården.

Malin E Nilsson arbetar med fotografier som hon bearbetar i datorn tills de ter sig som målningar med en drömsk och suggestiv stämning. Flera av bilderna utgår från sjukhusens patientfoton eller de defekta organ och dödfödda foster som bevarats i medicinhistoriska samlingar.

– Jag vill lyfta fram den lilla indivi-

den. Bakom alla medicinska upptäckter ligger ju patienter som ibland farit väldigt illa på vägen, säger Malin E Nilsson och klickar fram några patientbildsoriginal i sin dator.

De sjuka tittar rätt in i kameran, som avbildat dem i ett kyligt avslöjande, opersonligt ljus. Det är detta sätt att förvandla den sjuka människan till ett defekt objekt som Malin E Nilsson vänder sig emot. Hon vill i stället behandla de avporträtterade personerna med medmänsklighet och respekt.

I ett av sina verk har hon t.ex. kombinerat olika foton så att en sörjande mor får hålla i en bild föreställande två döda tvillingfoster. Ett annat verk föreställer en sjukhuskorridor där professorsporträtten på väggarna bytts ut mot porträtt av personer med Downs sjukdom, syfilis och andra sjukdomar.

KONSTHÖGSKOLANS LÄGENHET i Berlin ligger på fjärde våningen utan hiss och är en enrummare med loft. Eftersom Malin E Nilsson mest arbetar i datorn syns där inte mycket av hennes konst, bara två bläckfiskar av gummi som hänger på ett snöre.

– Jag har tänkt sätta in dem i en stadsmiljö, kanske härifrån Berlin. De ska ingå i min serie med drömbilder, förklarar hon.

I den serien finns just nu bland annat en kvinna i röd klänning som hänger bakåtböjd i en gunga i ett vitt snölandskap – sjuk, eller bara lycklig i solen? På en annan bild ser man en glimt av en person i en säng, och utanför fönstret en isbjörn på bakbenen – hotfull, eller bara nyfiken? Malin E Nilsson har själv många tankar kring varje bild, men vill inte föreskriva betraktaren någon viss tolkning.

En tredje bild visar två små ET-liknande figurer i en stor allé. Vid närmare påseende ser man att det är två små spädbarnsskelett som Malin E Nilsson fotograferat av.

– De stod ursprungligen var för sig, men jag satte ihop dem för att de skulle kunna hålla varandra i handen, förklarar hon.

INGELA BJÖRCK

Bilder från medicinhistoriska samlingar återkommer i Malin E Nilssons verk. Här en sjukhuskorridor med porträtt av personer med Downs sjukdom, syfilis och andra sjukdomar.

En mor som sörjer sina tvillingar.

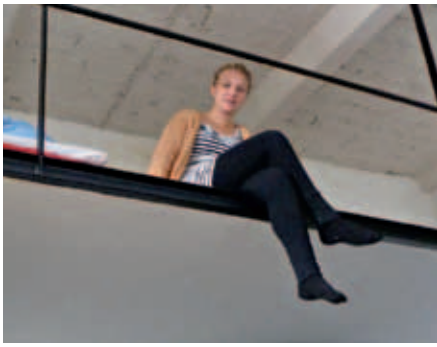

Masterstudenten Malin E Nilsson har tillbringat ett par givande veckor i Konsthögskolans ateljélägenhet i Berlin.

LUM

Lunds universitets magasin

Lunds universitets magasin LUM utkom första gången 1968. Det når i dag samtliga anställda och nästan lika många utanför universitetet. LUM har en upplaga på 14.000 exemplar och utkommer med 10 nummer per år.

REDAKTION:

Maria Lindh,
redaktör och ansvarig utgivare
046-222 95 24,
Maria.Lindh@rektor.lu.se

Lena Björk Blixt
journalist naturvetenskap
046-222 71 86,
Lena.Bjork_Blixt@kanslin.lu.se

Ingela Björck,
forskningsjournalist
046-222 76 46,
Ingela.Bjorck@rektor.lu.se

Britta Collberg,
journalist
046-222 31 58,
Britta.Collberg@rektor.lu.se

Petra Francke,
journalist och layout
046-222 03 16,
Petra.Francke@rektor.lu.se

Mats Nygren,
journalist teknik
046-222 70 86,
Mats.Nygren@kansli.lth.se

Ulrika Oredsson,
journalist
046-222 70 28,
Ulrika.Oredsson@rektor.lu.se

Caroline Runéus,
kommunikationschef
046-222 70 41,
Caroline.Runeus@rektor.lu.se

UR INNEHÅLLET

6 Organisationsbeslut i sommar

Det blir inget beslut om ny organisation för LU före jul som det var tänkt. Autonomiprojektet Fronesis har hittat ett sätt att skjuta upp beslutet för att få mer tid till beredning och förankring under våren, något som bland annat välkomnas av SACO.

8 Möjligheter och hot med EQ11

Vad kännetecknar en bra utbildning? Och hur kan man arbeta mer systematiskt för att förbättra utbildningskvaliteten? Det är frågor som man vill hitta generella svar på inom projektet EQ11. Fast vissa menar att en universitetsgemensam pedagogisk kvalitetsstruktur skulle hota mångfalden.

14 Hur farliga är nanopartiklar?

Nanosmå partiklar av ett ämne uppför sig annorlunda än större mängder av samma ämne. Det medför enorma möjligheter t.ex. inom materialforskning. Men hur beter sig nanopartiklar om de skulle råka komma in i djur och människor? Lundastudier visar att det finns uppenbara risker.

16 Ingen hoppjerka

Christer Albertén har varit LU trogen under hela sitt yrkesliv. Under 48 år har han jobbat som vaktmästare och fackligt aktiv på Sociologen. Och redan som barn hjälpte han sin far som arbetade på UB. Nu väntar pensionen medan sonen håller ställningarna på Media-Tryck.

18 Tema: Innovation

Nu arrangeras den internationella konferensen Innovation in Mind för andra året i rad. Och LUM har mött människor som dagligen ägnar sig åt innovationer – forskare som blivit entreprenörer eller forskar på plats i näringslivet, en lärare i nya ämnet innovationsteknik, en entreprenörsstudent och nye innovationsdirektören Ashkan Pouya. Och vilken typ av innovationer väntar i MAX IV:s spår?

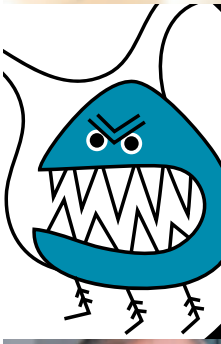

ADRESS:
LUM,
Lunds universitet,
Box 117, 221 00 Lund
Fax: 046-222 47 11,
Internpost: Hs 31
E-post: LUM@rektor.lu.se
LUM på nätet:
www.lu.se/lum

ANNONSER:
tomat annonsbyrå,
www.tomat.se
tel 046-13 74 00/02,
fax 046-5400150
e-post PC: info@tomat.se
e-post Mac:
material@tomat.se

PRENUMERATIONER, NOTISER:
Anställda vid LU
får LUM gratis.
Enskilda abonnenter – 190 kr/10 nr. För prenumeration kontakta Eva Andersson: 046-222 70 10, Eva.Andersson@rektor.lu.se

ADRESSÄNDRING:
Anställda anmäler ändringar till kataloganvariga vid institutionen (motsv). Övriga skickar ändringsuppgifter till LUM, gamla adressrutan bifogas.

TRYCK: Lenanders Grafiska i Kalmar

NÄSTA LUM: Manusstopp 30 november. Utkommer den 17 december.

ISSN: 1653-2295

OMSLAG: Nye innovationsdirektören Ashkan Pouya.
Foto: Kennet Ruona

Den ”ökade friheten” som regeringens autonomiproposition ger behöver inte hetsas fram: dagens ordning får gälla också under våren, enligt ett beslut i Fronesis-projektet. Detta gläder SACO och medicinaren Urban Gullberg som efterlyser mer debatt.

Beslut om ny organisation skjuts fram ett halvår

ÖKAD FRIHET. LUs nuvarande organisation föreslås få leva kvar ett tag till. Fronesisprojektet, där arbetet med de tilltänkta förändringarna bedrivs, har hittat ett juridiskt acceptabelt sätt att låta ”business as usual” fortsätta även efter den 1 januari.

– Vi märkte att det fanns en stark opinion för att ta det lite långsammare. Därför har vi sökt med ljus och lykta efter ett sätt att få mer betänketid, säger Hans Modig, som ingår i projektledningen.

Problemet är att den nuvarande högskolelagen och högskoleförordningen upphör att gälla vid årsskiftet. Många av styrdokumenten vid Lunds universitet, som reglerar universitetets organisation och besluts- och delegationsordningar, hänvisar till olika paragrafer i denna nuvarande lag och förordning. Att skriva om alla dokumenten skulle vara ett jättearbete – men om man inte gjorde något alls skulle LU hamna i ett laglöst limbo.

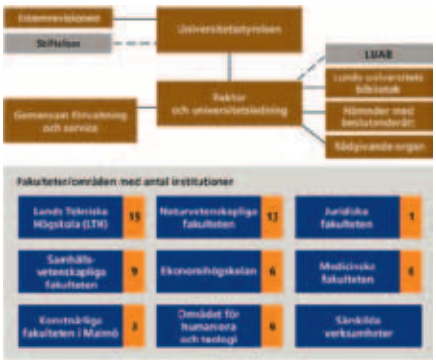

Den nuvarande LU-organisationen består ett tag till. Beslut om eventuell omorganisation tas först i sommar.

Den lösning man hittat innebär att förse dokumenten med en gemensam ny ”kappa”. I denna kommer det att konstateras att dokumenten visserligen baserar sig på ett äldre regelverk, men inte i något avseende strider mot det regelverk som införs den 1 januari 2011. De kommer därför att kunna vara legalt giltiga även under nästa år.

Att det inte blir några stora förändringar vid årsskiftet utesluter inte att det kan bli förändringar under 2011, när Fronesis olika delprojekt kommer med sina analyser och förslag, anser projektledaren Thomas Achen.

– På forskningens område kan det handla om att göra en ny, horisontell fa-

SACO: ”Bra att beslutet senareläggs”

ÖKAD FRIHET. Universitetsledningen får en eloge av SACO-ordförande Anneli Carlsson för att besluten kring de nya friheterna nu skjuts upp.

– Man måste veta var man står för att hitta rätt till vart man vill gå. Det behövs en karta med klart angivna mål, tycker hon och efterlyser först och främst en nulägesanalys.

Det finns följder av reformen som ingår som delar i det s.k. Fronesis-projektet som Anneli Carlsson och hennes fackliga kollegor tycker är mycket bra. Exempelvis att förbättra arbetsvillkoren genom att arbeta mer aktivt för tillsvidareanställningar och i möjligaste mån komma bort från de tidsbegränsade och projektbaserade jobben.

– Det är något vi har jobbat för i många år, och vi upplever nu en svängning från ledningen åt vårt håll, säger Anneli Carlsson och hänvisar också till kritiken i RQ08. Där uppmanades universitetet att våga anställa för att skapa goda forskarmiljöer.

Men så finns det andra följder av reformen som personalorganisationerna är mer fundersamma till. För att främja rörelsen mellan landets universitet tycker Anneli Carlsson att det vore bra om lärosätena hade en lika syn på lärartillsättningar.

– Men ett gemensamt regelverk måste ändå tillåta lokala variationer utifrån verksamhetens behov, säger hon.

NÅGOT SOM man bör fundera länge och väl på är, enligt Anneli Carlsson, de kollegiala styrformerna.

– Särskilt om man vill förändra dem, tillägger hon.

Om inte förankringen får ta den tid den behöver menar Anneli Carlsson att

kultet som härbärgerar den tvärgående forskningen. På utbildningens område behöver man diskutera på vilka nivåer olika utbildningsstrategiska frågor ska hanteras. När det gäller fakulteter har rektor många gånger förklarat att han vill behålla dem – men den nuvarande organisationen kanske inte alltid är optimal? Och när det gäller rådgivande organ finns det bara på rektorsnivå hela tolv olika råd – behövs de alla fortfarande?

TIDSPLANEN ÄR NU att de sex delprojekten inom Fronesis (se nedan) ska lägga fram sina rapporter under våren. Därpå följer remissrundor – helst inte med en remiss per projekt, utan med gemensamma remisser för åtminstone ett par av projekten. Inriktningen är att beslut ska fattas i universitetsstyrelsen i juni 2011, för att sedan träda i kraft den 1 januari 2012.

INGELA BJÖRCK

Fronesis

De sex delprojekten inom Fronesis:

1. Organisation, styrning, ansvar och befogenheter
2. Lärarkategorier och anställningsordning
3. Studentinflytande
4. Strategisk utbildningsplanering
5. Gränsöverskridande forskning
6. Samordning, effektivitet och förenkling av de administrativa stödprocesserna.

själva implementeringen blir så mycket värre och jobbigare.

– Det är mycket bättre att det blir rätt från början, understryker hon och är glad över att chanserna för det nu ökar tack vare mer tid.

ATT DE FÖRSLAG som de olika delgrupperna i projektet kommer fram till bör gå på remiss innan de beslutas, tycker Anneli Carlsson är viktigt.

– Särskilt i en organisation som vår betyder det tryckta ordet mycket – man behöver läsa och reflektera. Det är bra med stora öppna möten, men det räcker inte när det gäller grundläggande förändringar, menar hon.

MARIA LINDH

Medicinaren Urban Gullberg:

”Propositionen borde ha väckt mer debatt”

ÖKAD FRIHET. – Det kollegiala ledarskapet är utsatt för ett oerhört starkt tryck just nu. Det kritiseras för att vara otidsenligt, ineffektivt och inte ge möjlighet till strategisk styrning. Men det har samtidigt många fördelar, och det vore ju olyckligt att ”slänga ut barnet med badvattnet”, menar Urban Gullberg.

Professor Urban Gullberg har varit prefekt för vid Institutionen för laboratoriemedicin. Som sådan har han haft många tillfällen att fundera över frågor om universitetets organisation och om kollegialt kontra professionellt ledarskap.

Urban Gullberg understryker att han inte är någon nostalgiker som vill att allt ska förbli som det har varit. Han är ändå förundrad över bristen på debatt kring autonomipropositionen, som ger utrymme för att samla all makt vid ett universitet hos rektor och universitetsstyrelse.

– Jag tycker det är anmärkningsvärt att propositionen inte väckt mer debatt både i Lund och på riksplanet, säger han.

Det hävdas ofta att universiteten måste bli mer centralstyrda för att kunna fatta snabbare beslut i en föränderlig värld. Omorganisationer i den riktningen sägs vara en internationell trend. Bara det är ett skäl att dra öronen åt sig, tycker han.

– Då kanske det inte finns så mycket ”tänk” bakom förändringarna, utan man bara springer åt samma håll som alla andra. Men att okritiskt haka på gällande trender brukar ju sällan vara någon framgångsfaktor...

Han skulle vilja att man började diskutera universitetets självbild. Visst behövs ”benchmarking” och ”varumärkesvård”, visst behöver LU marknadsföra sina bästa sidor för att klara sig i konkurrensen, men har inte universitetet därutöver en särart som är grunden till dess trovärdighet ute i samhället? Borde det inte finnas en vision som handlar om mer än antal studenter, forskningspengar och Nobelpris?

– Om vi är precis som näringslivet, då kan vi väl lika gärna lägga ner universitetet och flytta verksamheten till ”Aktiebolaget Forskningsproduktion”, säger han.

Andra viktiga frågor handlar om maktdelning och öppenhet.

– Ett land som förbereder en ny konstitution brukar vara noga med att inte ge all makt till presidenten, utan bygga in maktdelning och en balans mellan olika organ. Vid ett universitet kan man på så sätt få med både ”top-down” och ”bottom-up”-perspektiven. Man säkrar också en större öppenhet genom att medarbetare deltar i systemet i olika roller och på olika nivåer, menar han.

Vad gäller det kollegiala ledarskapet, där dekaner och prefekter väljs av sina kollegor, tycker Urban Gullberg att fördelarna överväger. Visst kan en kollegialt vald ledare sakna viss ledarkompetens – men det kan uppvägas av bra stödstrukturer. Och visst kan en sådan ledare påverkas av hänsynen till sina kollegor.

– Men en utifrån tillsatt ”professionell chef” påverkas i stället av hänsynen till de högre chefer som tillsatt honom eller henne. Den som tillsatts för sina hårda nypors skull blir pressad att genomföra de direktiv som kommer uppifrån, antingen de passar inom den aktuella verksamheten eller inte, påpekar Urban Gullberg.

Han menar att kollegialt valda ledare har en särskild förståelse för verksamheten. Ett sådant ledarskap underlättar också den fria diskussionen.

– Dekaner och prefekter kan våga vara obekväma, eftersom de vet att de har en hemvist i sin forskningsmiljö. Men allt faller förstås tillbaka på frågan om universitetets självbild – om vi vill jämföra oss med näringslivet, eller värna om universitetets särart, menar Urban Gullberg.

INGELA BJÖRCK

Blandade känslor inför EQ11

UTBILDNINGSUTVÄRDERING. – Kan vi, orkar vi, vågar vi ta på oss att bidra till samhällsutvecklingen och spela en roll genom att enas om vad vi menar med en bra utbildning och att mer systematiskt förbättra kvaliteten. Vem vågar om inte vi?

Frågan ställdes av projektledaren för projektet EQ11, medicinprofessorn Stefan Lindgren, vid en hearing i Universitetshuset i oktober. Bland deltagarna hördes ett par positiva röster, men flera oroade sig för att mångfalden hotas av en universitetsgemensam pedagogisk "kvalitetskultur".

Salen var fullsatt av pedagogiskt intresserade från alla områden.

– Med EQ11 vill vi åstadkomma ett långsiktigt lagarbete som kan höja utbildningskvaliteten inom hela universitetet. Det handlar inte om att utvärdera utan om att utveckla. Vi vill skapa en varaktig kultur för att diskutera utbildning, sa Stefan Lindgren.

Hög utbildningskvalitet förutsätter att institutionerna och program som utbildar har stöd uppifrån, från engagerade fakulteter som samarbetar med studenterna. Så har man resonerat när projektet lagts upp, berättade Stefan Lindgren. EQ11 är därför inriktat på fakultetsnivån. Självvärderingarna efter årsskiftet ska genomföras av fakulteter och studenter tillsammans. Men fakulteterna måste hitta sätt att förankra och diskutera med dem som arbetar med utbildning.

– Vi vill få fram en samlad bild av vad som kännetecknar bra utbildningsmiljöer och även sådana som inte är så bra. Varje område ska beskriva tre framgångsrika utbildningsprocesser och tre som behöver utvecklas – det blir en utmaning för områdena har hittills haft svårt att identifiera sådana här miljöer, sa Stefan Lindgren.

I dessa miljöer ska projektet testa en handfull "framgångsfaktorer": på förslag är kvalitetssäkring, lärarskap/ledarskap, internationalisering, gränsöverskridande arbete och innovation.

– Men det är fortfarande öppet för diskussion om dessa faktorer verkligen är de rätta, sa Stefan Lindgren.

Av självvärderingarna ska framgå om en bra utbildning har sin tyngdpunkt i forskningsinnehåll eller i forskning som problem och process, om studenterna är huvudsakligen åhörare eller deltar aktivt. De ska också bedöma om utbildningen siktar på en framtida yrkeskarriär ute i samhället eller om akademiska ämnesperspektiv väger tyngst och i vilken mån en utbildning kan betraktas som användbar.

FOKUS LIGGER PÅ kvalitetsfaktorer som är generaliserbara, dvs. kan gälla för alla ämnesområden, inte bara för det egna. Målet är att universitetet ska kunna enas om vad som är väsentligt för att få till stånd en bra utbildning, menade Stefan Lindgren.

Går det att skapa en pedagogisk samsyn för hela LU?

Röster om EQ11

Per Johnsson, prefekt, Institutionen för psykologi:
– Den stora faran som jag ser det är att man ska komma överens på fakultetsnivå om vad som är utbildningskvalitet. Inom vår institution finns många olika typer av pedagogik. Att då peka ut en som mer framgångsrik kan ställa till problem. Det finns en rädsla för komplexitet och mångfald i EQ11-upplägget – det är synd, för komplexiteten är vår styrka.

Lena Neij, föreståndare, Internationella miljöinstitutet, IIIEE:
– EQ11 är ett djärvt och spännande projekt. Det är nödvändigt att jobba mer med kvalitetsutveckling inom utbildningen vid LU – dels för att bli bättre på att bedriva utbildning, dels för att våra betalande internationella studenter kommer att ställa höga kvalitetskrav. Jag tycker det är kul att få vara med och forma detta utvecklingsprojekt.

Gregor Noll, prodekan, Juridiska fakulteten:
– Jag saknar i EQ11s frågor ett stöd för pluralism och för lärarens frihet. Sättet att fråga gör att svaren blir mer till en bekännelseprocess där man ställer sig bakom en föreställd gemensam pedagogisk linje. Poängen med akademin är att den inte är centraliserad. Man hade kunnat betona det pågående samtalet och reflektionen om vad som kännetecknar den goda undervisningen, utan klara förtecken att det ska ske på ett likriktat sätt.

– Istället för att lägga tungt ansvar på pedagogiska eldsjälar, ska utbildningsfrågorna lyftas, behandlas på ett gränsöverskridande sätt, sa Lindgren, som hoppas på en pedagogisk ”massrörelse”.

FLERA PÅ HEARINGEN var tveksamma till EQ11s ambition att skapa en universitetsgemensam bild av vad som kännetecknar en god utbildningsmiljö, och ifrågasatte om det över huvud taget är möjligt på områdesnivå.

– Det är klart att det är svårt, men om inte vi – ett universitet – är berett att hantera utmaningen, vem skulle annars vara det? Vi har mycket att lära av varandra inom universitetet, sa Stefan Lindgren.

– Ett problem är att vi inte vet hur resultatet kommer att användas. Kommer EQ11 liksom RQ08 att få ekonomiska konsekvenser? Ska medel fördelas på basis av resultatet? undrade Olle Söderman, prodekan hos naturvetarna.

– Nej, men förhoppningen är att EQ11 ska lyfta utbildningsfrågorna och generera extra resurser till olika pedagogiska utvecklingsprojekt, sa Stefan Lindgren.

Prorektor Eva Åkesson berättade att hon arbetar för att få loss universitetsgemensamma medel till detta, men hur mycket beror på ekonomin, inte minst hur många betalande studenter Lunds universitet får hösten 2011, sa hon.

BRITTA COLLBERG

FOTNOT: EQ11 = Education Quality 2011. RQ08 = Research Quality 2008

FOTO: GUNNAR MENANDER

Åsa Lindberg-Sand, pedagogisk utvecklare, CED.

– Jag fascineras av inläggen om den akademiska friheten. EQ11s mål är att få en tydligare pedagogisk kultur. Lund är ett forskningstungt universitet av hög klass. EQ11 är ett bra sätt att få utbildningsfrågorna att utvecklas i samma takt som forskningen.

Israeler och palestinier i paneldiskussion om parallella stater.

Het debatt om Israel-Palestina-frågan

MELLANÖSTERN. Alla som satt i universitetsaulan i Lund den 27 oktober fick en inblick i hur smärtsam och infekterad konflikten mellan israeler och palestinier är. I ett djärvt grepp hade Mathias Mossberg buntat ihop israeliska bosättare, rabbiner, vänster- och högerintellektuella, palestinska flyktingar och till och med en general i en paneldebatt när han presenterade resultaten av sitt projekt – Parallell States.

Under två års tid har diplomaten Mathias Mossberg tillsammans med israeler och palestinier utrett möjligheten att låta två stater verka parallellt inom samma landområde mellan Jordanfloden och Medelhavet. Nu träffades de för att diskutera slutrapporten.

Några av de palestinska panelisterna menade att diskussionerna inom projektet varit alldeles för visionära. Man måste istället börja i det palestinska folkets vardag – murar, vägspärrar och splittrade familjer.

Deras inlägg fick en israelisk deltagare att utgjuta sig över vad han kallade palestinsk propaganda:

– Ni påpekar alltid alla övergrepp som ni blivit utsatta för. Vi har alla varit med om hemska saker. Min fru blev allvarligt skadad i en terrorattack, men att ständigt älta detta är ingen framkomlig väg i fredssamtal, menade han.

Det var också stundtals en het diskussion inom det israeliska lägret. General Dayan, brorson till politikern och militären, Moshe Dayan, satt med i panelen. Han fick stark kritik för att tänka på säkerhet bara i termer av militär styrka och ignorera vad de militära övergreppen mot palestinier får för konsekvenser på lång sikt.

Två av panelisterna var centralfigurer inom bosättarrörelsen. De såg möjligheter i en framtida statsbildning med två parallella stater. För deras del skulle det innebära att de inte behöver flytta från den ockuperade Västbanken vid en eventuell fred.

Annars var, enligt Mathias Mossberg, den höga tonen i debatten ganska belysande för hur diskussionerna har gått i projektet.

– Vi har varit noga med att föra en mycket bred diskussion och inkludera många parter, inte bara proffsen. Då blir tongångarna höga.

Under projektets gång har en parallell statsbildning diskuterats ur ett ekonomisk, politiskt och säkerhetsmässigt perspektiv. Trots detta har Mathias Mossberg fått kritik för att vara alltför visionär; man menar att det inte finns en väg från dagens verklighet i området till en framtid där två stater fungerar parallellt med varandra.

Men Mossberg är noga med att påpeka att syftet med projektet aldrig var att etablera en färdig fredsplan.

– Detta är ett akademiskt projekt och därför är det tillåtet att tänka visionärt, säger han. Läget i Mellanöstern är så låst att man måste tänka utanför ramarna och det är det vi försökt göra.

Men på det stora hela tycker Mathias Mossberg att projektet har tagits väl emot och deltagarna ser gärna en fortsättning på diskussionerna.

– Begreppet ”Parallell States” har blivit ett vedertaget begrepp hos många, även om de fortfarande har svårt att se hur en parallell statsbildning ska kunna förverkligas, säger han.

TEXT & FOTO: ULRIKA OREDSSON

FOTNOT. Nästa LUM har Mellanöstern som tema med artiklar från Israel, Palestina och Jordanien.

Budgeten 2011

Höjda anslag för HT-ämnen och samhällsvetenskap

EKONOMI. Mer pengar till utbildningen inom samhällsvetenskap och humaniora. Men också minskade takbelopp. Det är några nyheter i regeringens budget för 2011 som presenterades under en budgetfrukost i Pelarsalen.

I nästa års budget är mycket känt sedan tidigare och en hel del av innehållet bygger på flera tidigare propositioner. Den största nyheten är att grundutbildningsanslagen höjs för humaniora-teologi och samhällsvetenskap med 15 procent. För Lunds universitets del blir det ett tillskott på 23,4 miljoner kronor per år 2012–2013.

Ett positivt besked menar såväl Lynn Åkesson som Ann-Katrin Bäcklund, dekaner för HT respektive samhällsvetenskap.

– Många röster har påpekat att dessa områden behöver förstärkning. Dagens besked visar att regeringen har lyssnat på dessa röster och det känns bra, säger Lynn Åkesson.

– Jag hade blivit överraskad om de inte höjt anslagen eftersom både alliansen och regeringen hade lovat det sedan tidigare. Bra att man höjde, även om det blev mindre än man lovat, säger Ann-Katrin Bäcklund.

Regeringen håller dörren öppen när autonomiarbetet nu har satt fart på landets lärosäten. Nya frågor kommer att dyka upp under arbetets gång, frågor som kommer att kräva svar av regeringen.

– Autonomifrågan kommer att vara viktig under hela nästa mandatperiod, säger Eino Örnfeldt, chef för Universitets- och högskoleenheten på Utbildningsdepartementet.

REGERINGEN VILL MINSKA takbeloppet under 2012 och 2013.

– Det är oroande. För att behålla vår attraktionskraft behöver vi utöka antalet platser snarare än minska dem. Vi fortsätter utbyggnaden av Campus Helsingborg för att nå målet med 3000 helårsstudenter, säger prorektor Eva Åkesson.

Hon menar att Lunds universitet riskerar att förlora sammanlagt 60 miljoner kronor eftersom 350 tillfälliga studieplatser dras in samtidigt som man räknar med att tappa studenter i och med att studieavgifter införs.

Budgeten bjöd inte på några nyheter vad gäller forskningen. Här kommer ett redan aviserat tillskott på 200 miljoner kronor under 2011. Detta baseras på externa anslag och publiceringar. För Lunds del blir det 26 miljoner i basresurser och därtill 30 miljoner kronor till de strategiska forskningsområdena.

En ny forskningsproposition ska komma under 2012.

– I förra forskningspropositionen gjordes stora satsningar på infrastruktur och de strategiska forskningsanslagen gynnade medicin, teknik och naturvetenskap. På alla nivåer, regionalt och nationellt har man satsat på samma saker. I nästa forskningsproposition hoppas jag det blir tillfälle att se över denna snedfördelning innan det är för sent och den samhällsvetenskapliga kompetensen urholkas. Även jämfört med andra lärosäten får samhällsvetenskap vid Lunds universitet sämre finansiering, säger Ann-Katrin Bäcklund.

ANNA JOHANSSON

”Återställaren” gjorde nytta hos samhällsvetarna

EKONOMI. Budgetpåslaget till humaniora, teologi, samhällsvetenskap och juridik slår igenom 2012–2013. Det blir en 15-procentig höjning av grundutbildningsanslagen och betyder 3.500 kronor mer per utbildningsplats.

– Vi är glada över att det kommer mer pengar till de utbildningar som har sämst ersättning från staten. I realiteten kommer delar av höjningen redan att vara uppätna eftersom vi inte kompenseras för pris- och löneökningar, säger Malou Engberg de Carvalho, kanslichef på Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Det som däremot gjort en skillnad är den ”återställare” samhällsvetarna i Lund fick för 2010. Universitetet ökade då resurserna till S-fakulteten genom att införa tilldelning efter s.k. riksprislappar. Tidigare har hum-sam missgynnats genom att resurserna internt inom LU omfördelats till andra ämnesområden.

– Vi håller på med en kartläggning av hur institutionerna använt de ökade resurserna under 2010. Den är inte klar, men trenden är positiv, berättar Britta Liljegren, vicedekan med ansvar för grundutbildningsfrågor.

Tre institutioner har hittills rapporterat in. För en stor institution har ”återställaren” betytt mer lärarledd tid och också mindre splittring för lärarna som fått färre kurser att hantera – en förbättring av arbetsmiljön som indirekt gynnar studenterna, menar Britta Liljegren. Vid två andra institutioner har man kunnat minska gruppstorleken i undervisningen, vilket också ger mer lärartid per student.

På Området för humaniora och teologi har man i dag fem till sju kontakt-

”Utred de faktiska behoven!”

EKONOMI. Carl-Gustaf Andrén, före detta LU-rektor och universitetskansler, som kartlagt hur grundutbildningen inom HT-området missgynnas i budgetarbetet, ser påslaget till HTSJ som en positiv signal.

Men Carl-Gustaf Andrén menar att det borde göras en mer grundlig och förutsättningslös utredning av vad olika utbildningar faktiskt kostar i dag istället för att fortsätta att fördela medel utifrån gamla antaganden om behoven.

– En fingervisning om vad man faktiskt anser att utbildningarna behöver för att hålla en internationell kvalitet är nivån på de studieavgifter för utomeuropeiska studenter som Lunds universitet fastställt från hösten 2011. Avgiften som kommer att tas för en utbildningsplats inom humaniora är femtio procent högre än den ersättning området får för att ordna utbildningen. Och detta sedan kostnader för marknadsföring och annat är frånräknat, säger Carl-Gustaf Andrén.

I det femtio-procentiga påslaget ingår medel dels för att säkerställa internationell kvalitet, dels till stipendier.

BRITTA COLLBERG

timmar i snitt per student och målet att vara uppe i tio nästa år – kontakttimmar är schemalagd, men inte nödvändigtvis lärarledd tid.

– Man kan tycka att det är lite, men vi får trolla med knäna och göra så gott vi kan. Dessutom är det först 2012 som det extra påslaget delas ut, säger prodekan Eva Wiberg, ansvarig för grundutbildningsfrågor.

När och om man kommer upp till de femton undervisningstimmar per vecka som TCO och Sveriges förenade studentkårer anser är ett minimum – det är svårt att säga.

BRITTA COLLBERG

Ekonomihögskolans rektor Allan Malm:

”Inför studieavgifter för alla”

UTBILDNINGSFINANSIERING. – Inför studieavgifter för samtliga studenter – det är enda sättet att kunna hålla en internationell utbildningsstandard, skriver Ekonomihögskolans rektor Allan Malm i senaste numret av Högskoleverkets tidning Nyheter & Debatt.

Liknande tongångar hörs i Danmark. Men motståndarna hörs också i debatten.

Ekonomihögskolans rektor Allan Malm.
FOTO: KENNET RUONA

De offentliga anslagen räcker inte för att utveckla ekonomutbildningen så den står sig internationellt, enligt Allan Malm. Ekonomstudenter i Sverige har 6–8 timmars undervisning per vecka medan många internationella utbildningar erbjuder 16–20 timmar.

NÄSTAN ALLA LÄNDER i Europa utom de nordiska har under senare år infört en avgift också för europeiska studenter, skriver Allan Malm. Nackdelen är risken för social snedrekrytering, men EHL-rektorn tror den kan minskas med utökade studielån. Utmaningen för politikerna är nu att se situationen som den är: antingen ge en rejäl resursförstärkning eller att öppna för avgifter, skriver Malm.

I Danmark har rektorerna vid Aarhus universitet och Handelshögskolan i Köpenhamn framfört liknande argument. De backas upp av Danmarks största arbetsgivarorganisation Dansk Industri. Men bland annat danska läkar- och ingenjörsstudenter protesterar.

I Sverige svarar TCO på Allan Malms utspel att den sociala snedrekryteringen till högre utbildning ökar om avgifter införs.

CHALMERS VICEREKTOR Sven Engström går på tvärs och föreslår i en debattartikel i Göteborgsposten att avgifter även för utomeuropeiska studenter avskaffas.

– Kan staten satsa 25 miljarder kronor per år på bistånd är det inte orimligt att satsa 500 miljoner kronor på utbildning till utländska studenter utanför EU, skriver Engström.

BRITTA COLLBERG

Medfaks ekonomi åter i balans

EKONOMI. Medicinska fakulteten har nu äntligen, genom olika besparingar och omorganiseringar, blivit av med den stora skuld fakulteten dragits med sedan 2006. Samtidigt har fakultetens forskningsaktivitet ökat, vilket betyder att man inte behöver avsätta lika mycket pengar till tomma lokaler.

Detta framgår av dekanus Bo Ahréns nyhetsbrev, som också berättar om de satsningar fakulteten vill göra inför 2011. Här är några av dem:

- att tillsätta tre breda universitetslektorat och två anställningar som forskarassistent.
- att öka tilldelningen till forskarutbildningen från 30 till 35 miljoner kronor.
- att fortsätta avsätta pengar till pedagogisk forskning.
- att sätta upp en bibliotekservice i det nya studentcentrumet i I-huset på BMC.
- att avsätta medel för lärare som vill undervisa vid utländska universitet.

Intensiva förberedelser inför nya lärarutbildningen

UTBILDNING. De närmaste månaderna krävs intensiva förberedelser för att Lunds universitets och Högskolan Kristianstads nya gemensamma ämneslärarutbildning ska kunna starta nästa höst. I mitten av december väntas besked om den nya utbildningen får examensrätt. Projektledarna, Jonas Granfeldt och Lars Andersson hyser inga tvivel om att ansökan kommer att gå igenom.

– Det är viktigt för Lunds universitet att återskapa kontaktytan med skolan. Eleverna i grund- och gymnasieskolan är ju morgondagens studenter, säger Lars Andersson.

Jonas Granfeldt och Lars Andersson är nya projektledare för ”Gemensam ämneslärarutbildning i Lund och Kristianstad.

Jonas Granfeldt och Lars Andersson har nyligen tagit över projektledarskapet för ”Gemensam ämneslärarutbildning i Lund och Kristianstad” efter Lars Haikola, som numera är universitetskansler och chef för Högskoleverket.

I slutet av september åkte en delegation från Lund till Högskoleverket för att svara på frågor från en nordisk expertpanel om den skriftliga ansökan som lämnades in i juni.

– Man märker ju lite på frågorna hur man ligger till. Och det kändes inte som vi missat något, säger Jonas Granfeldt.

En del av bedömningen handlar bland annat om andelen lärare som har doktorsexamen. Lund ligger bra till, med 78 procent disputerade.

FRAM TILL ÅRSSKIFTET väntar arbete med att tillsammans med Högskolan Kristianstad skriva formella avtal och reglera fördelning av studenter och pengar.

– Det är ett stort arbete, men än så länge har samarbete fungerat smidigt. Visst är det olika kulturer, men det ser jag som en styrka. Så stora är kanske skillnaderna heller inte. Många på Kristianstads lärarutbildning har både läst och forskat i Lund. När det gäller lärarutbildning i biologi finns dessutom redan ett samarbete, säger Lars Andersson.

TILL VÅREN är det tänkt att ledningen för den nya lärarutbildningen ska tillsättas. En västentlig del av utbildningen, den så kallade utbildningsvetenskapliga kärnan, ska förläggas till Campus Helsingborg. Här ska också en ny forskningsmiljö i utbildningsvetenskap byggas upp, med två nya professurer i ämnet. Det finns ett förslag till fördelning av ämneskurserna mellan lärosätena som rektor väntas ta ställning till under hösten. Enligt det kommer studenterna bland annat att läsa biologi och kemi för undervisning i årskurs 7–9, hem- och konsumentkunskap och psykologi i Kristianstad.

SAMMANLAGT kommer den nya ämneslärarutbildningen för grundskolans årskurs 7–9 och gymnasiet att omfatta 23 ämnen. Lunds universitet har med sin storlek möjlighet att erbjuda ämneslärarutbildningen i små ämnen, till exempel italienska, något som knappast finns någonstans i Sverige idag. Ämneskunskaperna läses in tillsammans med studenterna på de fristående kurserna.

Den nya lärarutbildningen i Lund satsar på en internationell profil. Utbildningen ska förbereda studenterna för arbete i internationella miljöer. De ska lära sig om olika länders utbildningssystem och kunna göra praktik utomlands. Lärarna på utbildningen ska också samarbeta genom olika europeiska utbyten.

– Den internationella prägeln är viktig, inte minst när ESS och MAX IV förväntas locka många forskarfamiljer till Öresundsregionen, vars barn ska gå i skolan här, säger Jonas Granfeldt.

NÄR DET GÄLLER musiklärarutbildningen sågs den nya propositionen som en kvalitetsförsämring för lärare på gymnasieskolans estetiska program och lärare på kulturskolan. Tidigare har man nämligen inte varit tvungen att läsa två olika ämnen, utan har kunnat fokusera på musik. Musik är emellertid ett mycket brett ämne. Lösningen blev att studenterna kan välja estetisk fördjupning som andra ämne.

En annan kritik som framförts är att ämneslärare i årskurs 7–9 nu ska bli be-

höriga i tre olika ämnen. Det innebär att andelen rena ämneskurser för ämne två och ämne tre blir väldigt liten.

– Språkkunskaper, liksom musikaliska färdigheter tar tid att lära sig, säger Jonas Granfeldt.

I förslaget till lärarutbildningen för årskurs 7–9 i Lund ingår dock en kompromiss, där ämne två får större utrymme, på bekostnad av ämne tre.

Både Jonas Granfeldt och Lars Andersson har egna erfarenheter av att jobba som gymnasielärare i sina respektive ämnen, franska och svenska respektive musik. Jonas Granfeldt är numera universitetslektor i franska och Lars Andersson är utbildningsledare på Musikhögskolan.

TEXT & FOTO: LINDA VIBERG

Ny lärarutbildning

Det var i våras som riksdagen antog regeringens proposition för en ny lärarutbildning. Bakgrunden är utredningen ”En hållbar lärarutbildning” från 2008, som tillsattes sedan examensrätten för 10 av 26 lärarutbildningar vid Sveriges lärosäten ifrågasatts. Lärarutbildningen vid Musikhögskolan i Malmö, som sedan tidigare är en del av Lunds universitet, fick dock beröm.

Propositionen innebär att alla lärosäten, även de som haft lärarutbildning tidigare, måste ansöka om examensrätt. Sammanlagt har 29 lärosäten ansökt om att få ge lärarutbildning.

Regeringens proposition för den nya lärarutbildningen omfattar fyra examina, för förskollärare, grundlärare, ämneslärare och yrkeslärare. Antal ämnen som kan kombineras för ämneslärarna har begränsats jämfört med tidigare. I den nya lärarutbildningen ingår också praktik och annan verksamhetsförlagd utbildning, som ett eget moment. Gemensamt för samtliga examina är en utbildningsvetenskaplig kärna (generella lärarkunskaper), som omfattar ett års studier.

En reform av gymnasieskolan, GY2011, är också på gång. Projektgruppen för lärarutbildningen i Lund har beredskap för att under våren finslipa kursplanerna enligt denna.

Att uppfinna en trovärdig fantasivärld är en förutsättning för att lyckas inom fantasy-genren.

Lundaforskare förste doktorn i landet inom fantasy-genren

LITTERATURVETENSKAP. Fantasylitteraturen har inte alltid varit rumsren i de akademiska korridorerna. Men nu forskas det till och med om genren. I samband med att litteraturvetaren Stefan Ekman försvarade sin avhandling om miljöerna i olika fantasyböcker ledde han en paneldiskussion mellan fem framstående forskare på fantasy. Det blev ett givande samtal under uppsluppna former.

– Många forskare säger inte uttryckligen att det är fantasy de håller på med. Det går att kalla det något annat, säger Farah Mendlesohn, en av forskarna i panelen.

För Tom Shippey, biträdande handledare för Stefans Ekmans avhandling, dröjde det tills han blev professor och själv kunde bestämma som han kunde forska öppet om fantasy.

Gemensamt för experterna i panelen är att de fastnat för fantasylitteratur i unga år, i flera fall i samband med sjukdom då de legat till sängs med en fantasybok som enda sällskap. Så introducerades även Stefan Ekman för J.R.R. Tolkiens Sagan om ringen redan som åttaåring när han hamnade på ett österskt sjukhus till följd av blindtarmsinflammation.

Vad är då fantasy?

– Det handlar om något som är omöjligt i vår värld, men som behandlas som fullt möjligt och dessutom accepteras av både författare och läsare, säger Stefan Ekman.

Och han tillägger att det inte bara handlar om litteratur, utan även film och i viss mån datorspel. Miljöerna förknippas ofta med medeltiden, även om de inte har så mycket att göra med verklighetens medeltid. Stefan Ekman har bland annat gjort statistiska undersökningar och närläsningar av ett hundratal kartor i fantasyverk av fjorton olika författare. Och miljön i böckerna spelar stor roll, konstaterar han:

– Det räcker inte att intrigen och persongalleriet är sinnrikt konstruerade, för att boken ska bli en försäljningssuccé. Att lägga mycket kraft på att uppfinna en fantasivärld är en förutsättning för att lyckas. Här skiljer sig fantasy från andra genrer.

I LUND KAN MAN endast studera fantasy som en del av Författarskolan. I Sverige kan man annars läsa om genren vid Linnéuniversitetet eller Högskolan i Halmstad, där Stefan Ekman bland annat har undervisat.

Stefan Ekman är den förste i Sverige som disputerat med fantasy som genre. Avhandlingen heter ”Writing Worlds, Reading Landscapes: An Exploration of Settings in Fantasy”.

TEXT & FOTO: LINDA VIBERG

De fem viktigaste fantasyverken enligt Stefan Ekman:

- *Phantastes: A Faerie Romance for Men and Women* av George MacDonald
- Berättelserna om Conan Barbaren av Robert E. Howard
- *The Dying Earth* av Jack Vance
- Narnia-böckerna av C. S. Lewis
- *Lord of the Rings* av J. R. R. Tolkien

Hur farliga är nanopartiklar egentligen?

Försök vid LU visar på uppenbara risker

ILL: MARIA ESAIASSON

NANOTEKNIK. Svältande fiskar och immunpåverkade bananflugor.

Det var några exempel på lundastudier som visar hur nanopartiklar kan ha effekter på levande varelser. Exemplen las fram vid ett symposium om nanosäkerhet, anordnat inom ramarna för Nanometerkonsortiet.

Nanopartiklar är för ögat osynliga partiklar som är några nanometer stora, eller snarare små.* Eftersom de är så ytterligt små har dessa partiklar andra egenskaper än större mängder av samma ämnen. Silvernanopartiklar kan t.ex. bete sig annorlunda än större mängder silver i både mekaniskt, optiskt, elektriskt och magnetiskt avseende. Det är dessa egenskaper som tillverkarna är ute efter, men det är också de som innebär en risk eftersom man inte vet hur nanopartiklarna beter sig i miljön eller inne i människor och djur.

– Jag var med när vi insåg riskerna med asbest, som man länge trott vara helt ofarligt. Nu vill jag inte vara med om något liknande på det här området, sa professorn i arbets- och miljömedicin Kristina Magnusson vid symposiet.

PROBLEMET ÄR att det hela tiden utvecklas nya nanopartiklar i olika material. Att testa dem i klassiska toxikologiska experiment, som ofta görs på råttor som hålls i bur i ett par år, tar alldeles för lång tid. Det behövs snabbare testmetoder som utgår från t.ex. celler och proteiner, men någon standard för sådana tester finns ännu inte.

– EU har inte ens enats om en gemensam definition av nanomaterial, sa Maria Wallin från Kemikalieinspektionen bekymrat.

EUs kemikalielagstiftning Reach, som kräver att tillverkarna ska kunna visa säkerheten eller de eventuella riskerna med nya kemikalier, går inte heller att tillämpa. Den gäller nya kemikalier i mängder på över ett ton, men nya nanomaterial tillverkas ju snarare i gram eller hekto.

Biokemiprofessorn Sara Snogerup Linse var också bekymrad.

– Vi behöver en lagstiftning på nanoområdet nu, inte om fem år. De nya nanomaterialen finns ju redan, sa hon.

ENLIGT SARA SNOGERUP LINSE arbetar universitetets nanoforskare så gott det går enligt försiktighetsprincipen. Allt arbete sker i dragskåp eller med andra säkerhetsåtgärder, överblivna rester samlas upp i stället för att spolas ut, experiment sker enligt noga kontrollerade former och så vidare.

I ett sådant experiment har biokemister och limnologer samarbetat kring effekten av nanopartiklar på fisk.

– Det började med att vi läste att krokodiler nedströms en fabrik som släppt ut nanopartiklar hade dött av svält eftersom de inte kunnat använda sina fettlager. Men vi tyckte krokodiler verkade besvärliga som försöksdjur, så vi använde fisk i stället, förklarade biokemisten Tommy Cedervall.

I studien visade man först att vissa nanopartiklar hade förmågan att dra till sig en sorts fettbindande proteiner som ingår i HDL, det ”goda kolesterolet”. Skulle de därigenom kunna påverka fettomsättningen? Jo, den fisk som fick nanopartiklar i maten fick ett ändrat kolesterolmönster, och även ett ändrat beteende.

– När vi kommer in i det rum där akvarierna står börjar fisken normalt att röra sig, eftersom den väntar sig att få mat. Men nano-fiskarna stod helt stilla. De rörde sig inte ens när maten fanns precis framför ögonen på dem, förklarade limnologen Mercy Lard.

Det normala för fiskar som får för lite mat är att de börjar bryta ner sina fettlager för att få energi. Det gör dem visserligen magrare, men garanterar att hjärnan får näring. Nano-fiskarna däremot behöll sin vikt, men verkade i övrigt vara i dålig form.

ETT ANNAT EXEMPEL på verkan av nanopartiklar presenterades av nanofysikerna Christelle Prinz och Greger Hammarin. De visade att bananflugor som fått LU-tillverkade nanotrådar i maten utvecklade knutor av ett slag som brukar förknippas med angrepp från bakterier, virus och parasiter.

Flugornas immunsystem hade uppenbarligen påverkats. Greger Hammarin tyckte dock att detta inte behövde tolkas negativt.

– Vi vet ju att nanopartiklar kan ha effekter på levande organismer. Då är det väl bra om det går att se dessa effekter, så att man kan använda den här typen av studier som ett verktyg, menade han.

Nanometerkonsortiets forskningsledare Lars Samuelson avslutade dagen med att berätta att han just träffat EUs ansvarige för nanosäkerhet inom industrin.

– Han tyckte att vår forskning lät intressant. Vi kanske kan starta en ny forskningsinriktning mot nanosäkerhet här i Lund, menade Lars Samuelson.

INGELA BJÖRCK

* En nanometer, (nm) = en miljarddels meter. Ett hårstrå är t.ex. ca 50.000 nm tjockt.

Innovatör och entreprenör med intresse för utbildning

UNIVERSITETSSTYRELSEN. – Det var tur att jag inte visste hur lång tid det skulle ta innan vi fick fram en produkt som fungerar. Då hade jag nog inte orkat. Som entreprenör måste man klara av att leva med osäkerheten i tillvaron.

Det säger Sarah Fredriksson, grundare och vd för bioteknikföretaget Genovis i Lund. Hon har suttit som allmänrepresentant i universitetsstyrelsen under en treårsperiod och är nu omvald för ytterligare en period. Hon tycker att hon fått mycket tillbaka genom sitt arbete i styrelsen och så länge hon har förtroende är det självklart att fortsätta.

Egentligen hade Sarah Fredriksson tänkt fortsätta som forskare inom universitetet när hon 1999 blev klar med sin doktorsavhandling i tillämpad biokemi. Men eftersom hon samtidigt var nybliven mamma till sitt första barn tyckte hon att det var för bökigt att åka ut i världen för att göra den post doc-tjänst som krävdes.

I STÄLLET BÖRJADE HON jobba på ett företag på Ideon. Där, bland några patenthandlingar föddes idén om hur man kunde koppla ihop hennes forskning med nanotekniken. Under doktorandtiden hade hon arbetat med metoder för att föra in nya proteiner i celler. Nu insåg hon att nanopartiklar skulle kunna användas för ändamålet, eftersom de är så små. Så föddes Genovis. Men det var inte så lätt som hon trodde.

– Jag var naiv nog att tro att det skulle gå att köpa nanopartiklar. I stället fick jag tillverka dem själv. Det tog lång tid innan det lyckades.

Sarah Fredriksson är allmänrepresentant i universitetsstyrelsen. FOTO: ADAM HAGLUND

Efter ungefär åtta år kunde Genovis lansera sin första produkt. Produkterna baseras på nanopartiklar som fungerar som kontrastmedel, vilket har många tänkbara medicinska tillämpningar. Nu har Genovis tio anställda och en filial i Malmö. Sarah Fredriksson uppskattar att ha kreativa kollegor omkring sig, till skillnad från den första tiden då hon var ensam.

Egentligen har hon haft svårt att se sig själv som en entreprenör. Det var något hon fick lära sig. Det tror hon att de allra flesta kan göra, om man brinner för sin idé, är beredd att arbeta hårt och klarar av otryggheten som livsstilen innebär.

I UNIVERSITETSSTYRELSEN är det hennes erfarenhet som innovatör och entreprenör som är hennes största tillgång. Från början sysslade hon också mest med innovationsfrågor, men efterhand har hon börjat intressera sig alltmer för student- och doktorandfrågor.

Om sin egen studietid säger Sarah Fredriksson att hon från början inte riktigt visste vad hon ville bli. Hon började läsa till civilingenjör med inriktning väg och vatten, men bytte till kemiteknik. Det var när hon gjorde sitt examensarbete i Zimbabwe som hon förstod att hon vill forska.

NÄR DET GÄLLER innovationer i universitetsvärlden tycker hon att det borde satsas mer på forskning som spänner över flera fakulteter och ämnen.

– Det är ofta i de tvärvetenskapliga miljöerna som de riktigt bra innovationerna föds. Men innovationer kan även handla om till exempel nya sätt att undervisa, vilket blir viktigt när det kommer en ny generation studenter som vuxit upp med den moderna informationsteknologin.

LINDA VIBERG

FOTNOT: Sarah Fredriksson är även ledamot i Rådgivande gruppen för Nanometerkonsortiet samt Nämnden för biomedicinsk, medicinsk och folkhälsovetenskaplig utbildning vid Lunds universitet.

Christer Albertén ser fram emot sitt pensionärsliv efter 48 år på Sociologen. FOTO: ULRIKA OREDSSON

Aldrig någons springpojke

Christer Albertén pensioneras efter 48 år som vaktmästare på Sociologen

TROTJÄNARE. Han har aldrig känt sig som någons springpojke. Nu, efter 48 år som vaktmästare och fackligt aktiv går Sociologens mest trogne medarbetare, Christer Albertén, i pension.

– Ingen kan i alla fall beskylla mig för att vara en hoppjerka, säger han med ett leende när han under sina sista skälvande dagar i universitetets tjänst tar emot LUM i sitt arbetsrum på Sociologens bottenvåning.

Redan som liten grabb tillbringade Christer Albertén ibland sommardagar med att hjälpa sin pappa, som var eldare och maskinist på UB, med att rensa bort de klängväxter som varje sommar försöker ta över UBs fönster och väggar. Vintrarna arbetade pappan med att hålla forskarna varma genom att ösa stenkol i en jättepanna i UBs källare.

– Pappa hade ett hårt och slitsamt jobb, säger Christer Albertén.

MEN DET AVSKRÄCKTE INTE unge Albertén från att själv ta tjänst vid universitetet. Först i form av extraknäck som vaktmästare vid sidan om studierna på folkskoleseminariet. När sedan sociologer tog över lokalerna och folkskollärarundervisningen flyttade till Malmö

Jämn könsfördelning bland nya professorerna

PROFESSORSINSTALLATION. Den 15 oktober installerades tjugo nya professorer vid Lunds universitet, under sedvanligt högtlidliga former i universitetshusets aula.

Den här gången var det tio kvinnor och tio män som installerades. Humanistiska fakulteten stod för flest nya professorer med sina sex.

Bland de nya professorerna finns bland annat en som forskar om framtida botemedel för den i nuläget obotliga sjukdomsgruppen muskeldystrofi, en som undersökt samhällelig ojämlikhet ur ett historiskt perspektiv och en som arbetar med automatisk tolkning av bilder.

Installationsföreläsningen hölls av Kerstin Svensson. Hennes forskning i socialt arbete handlar bland annat om det sociala arbetets historia och roll i samhället samt hur kunskap skapas och förs vidare och hur relationen mellan klient och socialarbetare utvecklas.

SVEN LIDIN, ny professor oorganisk kemi med inriktning mot fasta material, höll talet till Lunds universitets studenter och anknöt till universitets valspråk ”beredd till bådadera”, som i hans tolkning handlar om att göra plats för så väl tradition som förnyelse.

I samband med professorsinstallationen belönades även tre goda pedagoger för sina insatser:

Sven Carlsson och docent Odd Steen,

valde Christer Albertén att hoppa av utbildningen och bli vaktmästare på heltid.

En enda gång har Christer Albertén på allvar funderat lämna Sociologen. Det var 1966 när de första husen på LTH stod klara. Eftersom de erbjöd mer än dubbelt så hög lön gick Albertén till professorn på institutionen för att få ett tjänstgöringsbetyg.

– Professorn ville ha mig kvar så inom en vecka hade han, via beslut i konsistorierummet, ordnat så att jag fick samma villkor som kollegorna på LTH. Därefter fanns ingen anledning att söka annat jobb, säger Christer Albertén.

TVÄRTOM, på Sociologen har han fått stor frihet att själv ta ansvar för sina arbetsuppgifter.

– Jag har kunnat skapa ett eget upplägg för arbetet och aldrig känt mig som någons springpojke. Det är nog huvudanledningen till att jag har trivts så bra, säger Christer Albertén och berättar att alla prefekter han jobbat under har haft som mål att klara all basservice inom institutionens ramar.

Posthantering, fastighetsskötsel, kontakter med hantverkare och Akademiska Hus ligger under hans ansvarsområde och under lång tid även ett tryckeri som Albertén var med om att bygga upp. Tryckeriet flyttade år 2006 till Media-Tryck på Tornavägen, men det är inget som han sörjer:

– Jag kunde aldrig till hundra procent engagera mig i alla datorfinesser som finns i digital kopieringsteknik.

Idag arbetar hans son, Johan Albertén, som produktionsledare på Media-Tryck.

Men hur är det att arbeta som vaktmästare bland professorer och andra högutbildade?

– Det är aldrig någon som behandlat mig som mindre värd bara för att jag inte har hög utbildning, säger Christer Albertén.

EN SÄRSKILT ROLIG PERIOD med bra sammanhållning med kollegorna var året då Sociologen 50-årsjubilerade. Då satte man ihop en orkester med folk från institutionen, åtta män och tre kvinnor. Albertén spelade dragspel.

– Det var ett kul år med stark gemenskap och många spelningar, minns han.

En annan sak som stärkt gemenskapen inom institutionen är det nya rymliga köket. En bra samlingsplats gör mycket för sammanhållningen, konstaterar han.

Men efter 48 år i känner sig Christer Albertén färdig med universitetet. Han arbetar nu för att göra överlämningen av så väl vaktmästaruppgifter som fackliga uppgifter så smidig som möjlig.

Gudmund Albertén (bilden) jobbade som eldare och maskinist på UB, sonen Christer som vaktmästare på Sociologen och sonsonen Johan är produktionsledare på Media-Tryck.

– Det är inte lätt att få folk att ta på sig fackliga uppdrag, så när Måns Svensson vid Rättssociologen ville bli huvudskyddsombud för Samhällsvetenskapliga fakulteten blev jag mycket glad, säger han. Man vill ju gärna se att det arbete man lagt ner får en fortsättning.

NU SER HAN FRAM EMOT att ägna mer tid åt en av sina stora hobbies – trädgårdsskötsel. Villan i Lund och uthyrning av lägenheter åt studenter gör att tiden på sofflocket trots pension kommer att vara begränsad. Särskilt som han dessutom tänker hinna med en och annan resa tillsammans med sin sambo.

ULRIKA OREDSSON

Rektor Per Eriksson delar ut pedagogiskt pris under överinseende av prorektor Eva Åkesson. FOTO: ANDRÉ UNG/GMPP

båda vid Institutionen för informatik, tilldelades universitetets pedagogiska pris för framstående insatser i utbildningen med följande motivering:

”Sven Carlsson och Odd Steen har, i sitt arbete med att förnya kandidatprogrammet i systemvetenskap, visat på förmåga till pedagogisk utveckling och förnyelse utöver det vanliga. I sitt arbete har de satt studenternas förmågor och färdigheter i fokus och utvecklat en struktur i utbildningen som integrerar olika kunskapsområden”.

STUDENTERNAS PRIS för utmärkta lärarinsatser i undervisningen tilldelades universitetsadjunkt Pierre Carbonnier, Statistiska institutionen, med följande motivering:

”Med ett otroligt engagemang för ämnet såväl som för sina studenter lyckas Pierre Carbonnier skapa förståelse men framför allt intresse för ett ämne som för många annars kan tyckas ganska oinspirerande.”

Ceremonin inramades av musik av Akademiska kapellet samt sångerskan Maria Hjort och violinisten Britt Forströmsson under ledning av director musices Patrik Andersson.

LINDA VIBERG

DET INNOVATIVA UNIVERSITETET

Det är inte bara konferensen Innovation in Mind som sprider innovationsglans över Lunds universitet just nu. Nye innovationsdirektören Ashkan Pouya börjar lämna avtryck. MAX IV, vars synkrotronljus förväntas ge upphov till nya innovationer inom miljö och energ, har fått grönt ljus för byggstart om bara ett par veckor.

Avknoppade företag från medicin och nanoteknik står inför genombrott och lansering. Och lundasociologer fungerar som ”intellektuell antimateria” i näringslivet.

Innovationsteknik är ett nytt ämne vid LTH och torghandlarsonen och elitstudenten Joseph Hajj prisar entreprenörskapskursen vid Ekonomihögskolan. Läs om allt detta och lite till på de följande sidorna.

ILL: NORDIC PHOTOS

Internationella toppforskare till Innovation in Mind

Hon vill göra datorer ”känslomässigt intelligenta” för att hjälpa människor med autism.

Han är en pionjär inom moletronics – elektronik på molekylnivå – som kan göra det möjligt att rymma ett helt medicinlabs funktioner på ett mikrochip.

Rosalind Picard och James Heath är två av de mest kända forskarna vid den internationella konferensen Innovation in Mind.

Innovation in Mind pågår den 11–12 november i Lund. Det är andra året i rad som Lunds universitet i samarbete med Region Skåne samlar innovatörer, forskare och entreprenörer för att diskutera frontlinjen inom heta innovationsområden.

Årets något nedbantade upplaga rymmer inte desto mindre en imponerande talarlista och många andra inslag.

Bland de mest kända namnen finns Rosalind W Picard, som grundat och leder the Affective Computing Group vid MITs kända medielaboratorium. Rosalind Picard är också en av ledarna för ”Things That Think” – ett konsortium sponsrat av industrin och knutet till MITs medielab. Hon leder ett forskningsprojekt som rör informationsteknologi till stöd för människor med autism. För boken ”Affective Computing” fick hon pris. I den lägger hon grunden till hur man kan göra maskiner mer känslomässigt intelligenta, så att de bättre samspelar med människor med olika funktionsnedsättningar som exempelvis autism.

EN ANNAN KÄND TALARE är kemisten James R Heath, professor vid Caltech och UCLA. Heath har av Forbes Magazine kallats för en av vår tids viktigaste innovatörer. Han sysslar med molekylära datorer eller moletronics. Han har gjort viktiga insatser som forskningsledare och startat en rad företag inom ett brett spektrum av tillämpad nanoteknologi.

Andra affischnamn på Innovation in Mind är Amory B Lovins, ordförande och forskningsledare vid Rocky Mountain Institute. Lovins har sedan 70-talet arbetat för ökad energihushållning och övergång till förnyelsebara energikällor. Han är känd för sin integritet och sitt outtröttliga upplysningsarbete när det gäller energifrågorna. Time Magazine placerade honom förra året bland världens 100 mest inflytelserika personer. Lovins har varit rådgivare i energifrågor till regeringar i ett 20-tal länder, skrivit mängder med böcker och artiklar inom sitt område. Många av världens största företag liksom OECD och FN har anlitat honom.

TILL FRONTTRUPPEN på talarlistan under Innovation in Mind hör också Tejal Desai, som leder the Therapeutic Micro- and Nanotechnology laboratoriet vid University of California i San Fransisco. Tejal Desai räknas till de mest lovande unga amerikanska forskarna. Hon arbetar nära sjukvården och försöker med nanoteknik förenkla upptaget av läkemedel så att t.ex. diabetiker ska slippa sprutor. Hon talar under rubriken ”Nanoperspektivet kommer att föra in medicinvetenskapen i en nya era”.

BRITTA COLLBERG

Mer information om konferensen:
www.innovationinmind.se

Innovationsportal ny mötesplats

Innovationsportalen är en ny webbplats som listar all innovationskompetens på Lunds Tekniska Högskola. Portalen ska underlätta för näringsliv och akademi att komma i kontakt med varandra och visionen är att skapa en naturlig mötesplats för innovationsintresserade.

– LTH satsar mycket på innovation och därför har vi tagit fram den här portalen. På sikt kommer den även att omfatta andra fakulteter, säger Annika Olsson, som ansvarar för Innovationsportalen.

Hon är lektor i förpackningslogistik och utvecklar effektiv logistik med hjälp av smarta förpackningslösningar. Samtidigt är hon involverad i PIEp, Product Innovation Engineering program, ett tioårigt forsknings- och utvecklingsprogram som ska öka innovationsförmågan i landet. Det leds av KTH i samarbete med bland annat LTH.

Innovationsportalen lanserades i september och får i dagarna ett nytt uppfräschat utseende. Tanken är att kontinuerligt utöka innehållet i takt med behovet och Annika Olsson påpekar att hon välkomnar folk att själv bidra med innehåll.

– Syftet med våra portaler är att samla sådana ämnen som hamnar på flera institutioner och ha ett gränssnitt utåt. Det finns många som håller på med samma

ämnen och det här skapar en samlad bild, säger hon.

På portalen intervjuas en ny innovationsprofil varje månad. Den intervjuade får även skicka vidare stafettpinnen till någon ny person. Vicerektor Carl Borrebaeck inledde och har nu lämnat över till nanoforskaren Lars Samuelson.

Se www.innovation.lth.se

ANDERS FRICK

Den 22 november tas ett stort steg för att uppgradera Lunds forskningsinfrastruktur, som förhoppningsvis ska bana väg för nya innovationer. Då sker den officiella byggstarten för den nationella synkrotronljusacceleratorn MAX IV.

LJUSET FRÅN MAX IV

öppnar en helt ny värld

Många av de forskningsresultat som uppnåtts vid MAX II-ringen på Ole Römers väg öppnar för intressanta tillämpningar inom miljö och energi. Det handlar om nya material som kan effektivisera batterier, solceller, lysdioder, datorer och mobiltelefoner. Men det handlar också om att systematiskt söka efter och utveckla nya läkemedel. Med MAX IV tar man ett stort kliv från mikrovärlden där saker mäts i tusendelar av en millimeter till nanovärlden där måtten är miljarddelar av en millimeter. Då upptäcks nya egenskaper hos materialen.

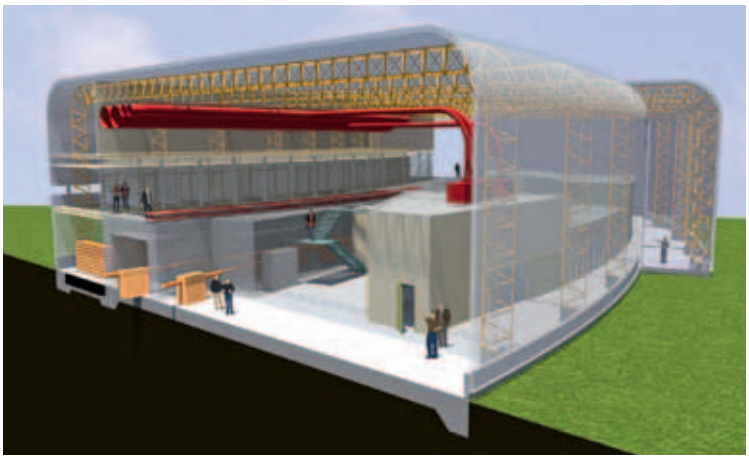

MAX IV-ringen i genomskärning: elektronerna rusar runt i bortre gulfärgade röret. Det närmre gula röret är ett strålrör varigenom synkrotronljuset leds ut.

Den stora MAX IV-ringen kommer att ha en omkrets av 528 meter och omges av experimentstationer där synkrotronljus i form av pulser av röntgenstrålning träffar ett prov. MAX-labs biträdande föreståndare professor Svante Svensson är övertygad om att dessa pulser också kommer generera åtskilliga snilleblixtar.

DET ÄR HELT NY VÄRLD vi träder in i, säger han. En flisa av mikrostorlek har egenskaper som vi känner igen från våra vardagserfarenheter. Men när man kommer ner på nanonivå beter sig saker och ting på nya och helt oväntade sätt. MAX IV kommer att producera en extremt tunn stråle av ljus med en briljans – dvs. fotontäthet eller om man så vill ljusstyrkan, som kommer att överträffa alla andra synkrotronljusacceleratorer.

– Tack vare den lilla och intensiva ljusfläck som kommer att träffa provet får man ett oerhört skarpt fokus, fortsätter Svante Svensson. Man kan beskriva det så att strålningen löser upp ”klistret” mellan atomerna, dvs. den påverkar elektroner. Med mjuk röntgenstrålning kan man få veta hur materialet bär sig åt. Med s.k. diffraktion som kräver hård röntgenstrålning kan man se hur atomerna ligger i materialet. Med fotoelektronmikroskopi kan man få information om den kemiska sammansättningen av mycket små föremål. Hur ser en bakerie ut om den belyses så att svavelatomerna framträder? Med MAX IV kan vi undersöka nanometerstora objekt på detta sätt.

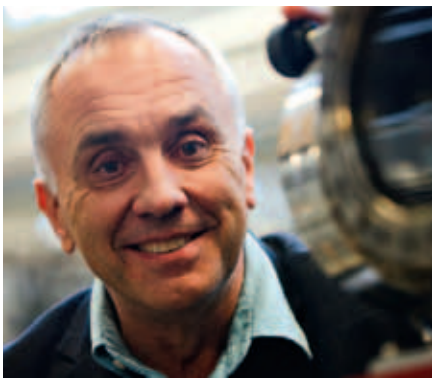

MAX-labs biträdande föreståndare, professor Svante Svensson.
FOTO: GUNNAR MENANDER

MAX IV ligger inte bara rätt i tiden utan också i rummet, enligt Svante Svensson. Vid Lunds universitet finns Nanometerkonsortiet som är ett av Europas största forskningscentra på detta område. Svante Svensson tror att nanoforskarna kommer att ha stor nytta av den nya synkrotronljuskällan.

– Det finns många intressanta appli-

kationer, konstaterar han. En av dem är utvecklingen av lysdioder. De finns idag i trafikljus, cykellampor, kamerablixtar till mobiltelefoner, bakljus till LCD-bildskärmar och mycket annat. I framtiden kommer de att få egenskaper som gör att de kan ersätta dagens glödlampor. Det kommer att vara ett miljövänligt alternativ eftersom lysdioderna drar mycket lite ström, ännu mindre än lågenergilamporna. (Se artikeln om GLO på sidan 30).

DET FINNS ANDRA intressanta kopplingar mellan MAX IV och miljötekniken. Jordens framtid avgörs av dess ”strålningsbudget” – hur mycket värme från solen som jorden absorberar och hur mycket värme den strålar ut. En av de stora okända faktorerna i den kalkylen är luftburna partiklar i atmosfären. Dessa bör ha en nedkylande effekt på jordens klimat. De finns inte bara i form av moln och dimmor. Till och med när himlen är blå finns partiklarna där – i form av nanopartiklar som är mindre än det synliga ljusets våglängd. Vid MAX II finns det kemister som studerar hur sådana partiklar beter sig och på MAX IV kan den typen av studier lära oss mer om jordens framtid.

En stor del av forskningen vid MAX IV kommer att handla om nya typer av material – många av dem förmodligen baserade på kol. Årets Nobelpris i fysik gick till upptäckarna av grafén som är den tunnaste och starkaste kolförening man känner till. Det har dessutom egenskaper som gör att man i framtiden kan bygga transistorer av grafén som gör datorerna ännu snabbare. Inte minde än ett tjugotal ansökningar om forskartid för undersökningar av grafén finns för närvarande vid MAX-lab.

MATERIALVETENSKAPERNA är också intressanta med tanke den växande bristen på vissa råvaror.

– Koppar är ett bra exempel, säger Svante Svensson. Det är ju en viktig elektrisk ledare. Redan på 70-talet ersattes koppartråden med glasfiberoptik inom telefonin. Men mängder av elektrisk apparatur innehåller fortfarande den allt dyrbarare koppartråden. Kanske kan vi med hjälp av synkrotronljus lära oss ersätta kopparn, exempelvis med ett kolbaserat material.

Möjligheterna att bestämma strukturen av komplicerade proteinmolekyler är betydelsefull för bioteknik- och läkemedelsindustrin. I det avseendet kommer MAX IV att bli betydligt vassare än MAX II.

– Briljansen eller intensiteten i synkrotronljuset från MAX IV betyder snabbare analyser. Det är precis vad läkemedelsindustrin efterlyser. I dag är inte upptäckten av nya läkemedelssubstanser slumpartade, utan sker genom en systematisk genomgång av mängder av närbesläktade föreningar. Och eftersom tiden vid strålröret kostar pengar måste strukturbestämningar kunna göras fort, säger Svante Svensson.

ETT AV DE FÖRETAG som sysslar med strukturbestämningar av biomolekyler i dag är SARomics – se nästa sida.

Den planerade anläggningen är inte bara en uppgradering av den nuvarande – det finns också helt nya saker som inte kan göras vid lagringsringarna. Den 280 meter långa linjäraccelerator som förser MAX IV med elektroner kan också skicka extremt korta synkrotronljuspulser till ett särskilt laboratorium. Pulstiden är storleksordningen femtosekunder, en svindlande kort tidrymd. En femtosekund förhåller sig till en sekund som en sekund till 32 miljoner år! Därmed blir det möjligt att följa kemiska reaktioner i detalj. Även kemiska reaktioner som för en lekman ter sig mycket långsamma är oerhört snabba. Som exempel kan man ta hur järn rostar. Oxideringen av järn tar månader eller år men oxideringen atom för atom är blixtsnabb.

Forskarna och teknikerna bakom MAX IV-projektet är säkra på sin sak. Inte bara den grundvetenskapliga utan också den tekniska utvecklingen kommer att accelerera i ljuset från synkrotronen.

GÖRAN FRANKEL

MAX-historik

1962 Elektronacceleratorn LUSY byggs i Lund.

1970 Pengar anslås för att bygga en synkrotronljusstation vid LUSY.

1980 Norra Apparathallen i LTH:s M-hus används mycket litet och hotas av nedläggning. Samtidigt saknas det utrymme för en utbyggnad av LUSY för synktronljusfysik. MAX-gruppen blir intresserad av lokalen.

1982 Regeringen tar ställning för MAX-projektet och anslår de första medlen.

1983 börjar inflyttningen i M-husets norra apparathall.

1987 invigs MAX I.

1992 Byggstart för MAX II. Anläggningen kräver en ny acceleratorbyggnad.

1995 invigs MAX II av Carl XVI Gustav.

2007 MAX III, en mindre ring, står färdig för experiment.

2009 Finansieringen av MAX IV klar.

2010 Byggstart för MAX IV.

2015 MAX IV färdig att börja användas.

Efter 2015 Än så länge ofinansierade planer på en utbyggnad av MAX IV:s linjära accelerator till en frieelektronlaser.

MAX-lab grunden för bioteknikföretag

Utan tillgång till MAX-lab skulle SARomics Biostructures AB inte ha funnits. Företaget har sina rötter på universitetet, men är också med en unik konstruktion knutet till MAX-lab.

– Till sextio procent kan vi tacka en avancerad robot på MAX-labs kristalliseringslaboratorium för vår existens, och resten tillgången på synkrotronljus, säger en av företagets grundare docent Björn Walse.

Företaget löser problem inom läkemedelsutveckling och strukturbiologi åt små och medelstora företag i läkemedels- och bioteknikbranschen. Det kan handla om konsulttjänster och om modellering och simulering av hur läkemedelsmolekyler kopplar till en biologisk målmolekyl och aktiverar eller stänger av en viss aktivitet. En annan kärnverksamhet är att bestämma proteinstrukturer med hjälp av faciliteterna på MAX-lab.

SAROMICS ÄR ENSAMT i sitt slag i Skandinavien och personalen utgörs av två heltidsanställda disputerade forskare samt ytterligare två på deltid. Men till detta kommer fyra tunga namn som ställer upp vid behov och som också är delägare i företaget: professor Salam Al-Karadhagi och docent Derek Logan, Avdelningen för biokemi och strukturbiologi, professor Mikael Akke, Avdelningen för biofysikalisk kemi samt professor emeritus Anders Liljas. SARomics konkurrenter finns på kontintenten och i USA och är betydligt större.

– Fram till 2004 arbetade jag och min kollega Bo Svensson på Active Biotechs forskningsavdelning, berättar Björn Walse. Det året lades forskningsavdelningen ned och 2005 startade vi två moderbolaget SARomics. Tack vare vår bakgrund var vi bättre rustade än många forskare som startar egna företag. Vi hade kunskaperna om läkemedels- och bioteknikbranschen och vi hade också kontakterna.

Företagets forskningschef Derek Logan är också knuten till MAX-lab. Om dr Logan kan man säga att det är en man som inte har några fritidsproblem.

– Det är inte så lätt att organisera sin arbetsdag, medger han. Jag har två barn som är fem och tio år så det är svårt att få arbetsro hemma. Ibland är man tvungen att ta ut ledighet från det ordinarie arbetet för att hinna med företaget.

SAROMICS BIOSTRUCTURES har aldrig fått ett rött öre i innovationsbidrag. Det har av organisationer som delar ut sådana pengar alltid klassats som ”servicebolag”. Kanske beror det på en konstruktion som ironiskt nog *i sig* verkligen är innovativ – dess nära anknytning till MAX-lab.

För att bestämma strukturen i ett protein måste det först kristalliseras. Det är en vansklig procedur som ibland tar dagar, ibland månader. Man tvingas arbeta med ett stort antal lösningar för att få fram en enda kristall. Detta kräver en sofistikerad robot, och roboten måste skötas av teknisk personal. Allt detta fanns på MAX-lab, men när SARomics startades var verksamheten nedläggningshotad. Det saknades medel för att täcka den tekniska tjänsten.

– Vi erbjöd oss då att driva laboratoriet i SARomics regi – och i det ingick att till en låg kostnad tillhandahålla tjänster åt universitetsforskare som behövde kristallisera proteiner, berättar Derek Logan.

Man har t.o.m. slagit ett rekord när professorerna Hakon Leffler och Ulf Nilsson fick hjälp med att bestämma strukturen hos galektin, ett ämne på cellytor som spelar en nyckelroll vid cancer och inflammatoriska processer.

Derek Logan på SARomics Biostructures, ett företag med rötter i MAX-lab. FOTO: GÖRAN FRANKEL

– Vi bestämde strukturen med den högsta upplösning som uppnåtts vid MAX II-ringen, nämligen 0,86 Ångström, berättar Björn Walse.

SAROMICS KUNDER finns i Europa, men inte just nu i Sverige, eftersom många svenska läkemedelsföretag lagt ner sina forskningsavdelningar och i stället fokuserar på projekt i ett senare skede av läkemedelsutvecklingen. I dag har företaget dock inte kapacitet att ta emot beställningar från de största företagen. Dessa kan skicka ett hundratal kristaller och vilja ha strukturbestämningarna inom ett dygn. Tiden är alltså en kritisk faktor. Just nu installeras en ny robot vid strålröret för kristallografi. Med den vinner man tid när de ytterst små kristallerna ska appliceras i provhållaren. Men den verkliga tidsvinsten kommer med MAX IV när dagens exponeringstider på minuter till timmar för ett fullständigt set av bilder kanske kan komma ner till par minuter.

– Det väntar vi på med spänning. Då kommer SARomics kapacitet och möjligheter att öka betydligt, säger Björn Walse

GÖRAN FRANKEL

INNOVATIONS-MISSIONÄREN

– Skillnaderna mellan kulturerna inom affärslivet och universitetsvärlden är faktiskt större ibland än mellan olika nationer. Mitt jobb är att överbrygga dem, mixa grupperna och vara relationsbyggare.

Det handlar om Ashkan Pouya, Lunds universitets nye innovationsdirektör, som i somras efterträdde Mats Lindoff. Ashkan Pouya valde att ta jobbet trots att han egentligen hade helt andra planer för hösten – han skulle vara pappaledig!

Elsa, nio månader, kan kanske sägas vara den senaste av Ashkan Pouyas guldklimpar. För det mesta den-

ne framgångsrike 34-åring tar i verkar bli guld. Såväl i medaljform för mästarinsatser i jujutsu, som företag han startar och annat han investerar i. Frågan är nu hur han ska sätta guldkant på innovationsverksamheten vid LU.

Han ser optimistiskt på det uppdraget. Den tröga myndighet han varnades för innan han kom hit har han ännu inte sett någonting av.

– Tvärtom har jag mötts av en enorm energi, säger han.

Energi möter även den som möter Ashkan Pouya. Han är intensiv, pratar fort, ler och skrattar mycket. Det strålar om honom och tanken på en frälsare är inte långt borta. Han skrattar åt liknelsen men värjer sig inte mot den.

– Som entreprenör är man nyskapare, en missionär som vill förändra. Och jag vill förändra världen genom att ta fram produkter som förbättrar den. Här

Ashkan Pouya vill förändra världen genom att ta fram produkter som förbättrar den.

finns ett universitet med en rektor som gör det möjligt i en region som gör det möjligt.

EN VÄLKOMNANDE REGION är viktig för att innovationer ska utvecklas till företag. Ashkan Pouya hänvisar till Richard Florida och hans bok ”Den kreativa klassen” med de tre nödvändiga t:na: teknik, talang och tolerans. Nu är det bara ett par veckor sedan det svenska valet och sverigedemokraternas inval i riksdagen. Det bekymrar Ashkan Pouya, och inte minst att det främlingsfientliga partiet har sitt starkaste fäste i just i den här regionen, i Skåne.

– Men jag tror att deras framgång är konjunkturberoende och har med rädsla och okunskap att göra. I grunden är Sverige ett öppet land, säger han.

Ashkan Pouya är glad över att få bo och leva i Sverige. Han menar att det viktigaste steget i hans karriär togs av hans föräldrar när de tog honom från Iran till Sverige.

– Jag är oerhört tacksam och lycklig över att varje morgon få vakna upp till en tillvaro där jag själv får bestämma över mitt liv, säger han.

HAN VAR TIO ÅR då han tillsammans med sin mamma och sina två yngre syskon lämnade Iran. Pappan som var engagerad i demokratifrågor fängslades i samband med revolutionen och lyckades sedan fly via Turkiet till Sverige där han väntade på sin familj i flyktingförläggningen i Hallstahammar.

– När vi lämnade Iran fanns där stora invandrargrupper från Afghanistan och en utbredd främlingsfientlighet. Jag var rädd för att vi skulle utsättas för samma sak i Sverige, säger Ashkan Pouya.

Men det blev precis tvärtom för familjen Pouya. Ashkan berättar om en värme, ett välkomnande och en förståelse från många goda och vänliga människor – något han vill återgälda så gott han kan.

Familjen slussades rätt snabbt vidare från Hallstahammar till Gävle där Gävle judoklubb blev Ashkan Pouyas andra hem och grunden för en lysande idrottskarriär som slutade med både SM- och VM-guld i Combat jujutsu. Med en mamma som var lärare i matte och naturkunskap skötte han skolan väl men var inte särskilt engagerad. Tempot var så mycket långsammare än han var van vid i Iran. Istället ägnade han sig, förutom träningen, åt att göra affärer, hitta sponsorer till sin träning och bygga upp team.

– Mästaren är toppen på ett isberg, det fanns en skara av människor i Gävle som la ner massor av tid och energi på mig, säger han tacksamt.

ATT DET BLEV JUST JUDO som sedan blev jujutsu, kan bero på att de sporterna var förbjudna i Iran, liksom schack som Ashkan Pouya började spela redan på flyktingförläggningen i Hallstahammar.

Allt var dock inte en dans på rosor för familjen Pouya. Ashkan talar om en kulturchock – särskilt för den äldre generationen. Han menar att det tar runt tio år att anpassa sig till ett nytt land, tolka signalerna rätt och hitta koderna som leder till förståelse och social gemenskap.

– Integration är en svår sak, konstaterar han.

EFTER CIVILEKONOMEXAMEN i Uppsala och fortsatta studier i innovation och management i Kanada, kom Ashkan Pouya att fortsätta utsätta sig för kulturkrockar. Nu mellan forskarvärlden och affärslivet. Och hittills har det gått väldigt bra.

”Vi ska bland annat skapa hundra nya företag på tio år som ska ge tusen nya direkta jobb, och tiotusen indirekta jobb.”

Ashkan Pouya är en kämpe med både SM- och VM-guld i Combat jujutsu. Nuförtiden hinner han dock knappt med att gå på Gerdahallen.

Tillsammans med sin barndomsvän Saeid Esmaeilzadeh, professor i materialkemi vid Stockholms universitet, grundade han Serendipity Innovation för sex år sedan. En grupp av högteknologiska företag med ursprung i akademisk forskning. Idag ryms ett tiotal bolag i företagsgruppen, och tidigt i höstas tog de bägge vännerna och kompanjonerna emot priset ”Årets nybyggare”, den senaste av flera utmärkelser för de bägge.

BAKOM NAMNET SERENDIPITY finns en del av Ashkan Pouyas syn på innovationsprocessen. Ordet kommer från en persisk saga som handlar om tre prinsar som var rätt klumpiga men framgångsrika. Det blev aldrig som de hade tänkt sig – men det blev rätt bra ändå.

– Många tror att de har en innovation fast det bara är en idé och det är bara lite av värdet som ligger i den initiala idén. Teamet är så mycket viktigare.

Ashkan Pouya talar om kreativa danser – teknik och marknad som följsamt men på ett icke-linjärt sätt rör sig mot varandra. Och ju fler sådana danser desto bättre. Mångfalden säkerställer framgången, menar han.

– Titta på naturen och dess mångfald. Så genom ett maximalt antal av innovativa grupper och processer kan vi räkna med kvalitet, säger Ashkan Pouya.

SEDAN HAN BÖRJADE som innovationsdirektör i somras ser han fokusering av organisationen samt formulering av målet för Lunds universitets innovationssystem, Luis, som det viktigaste han hittills åstadkommit. Målet är helt i linje med hans tankar om mångfald.

– Vi ska bland annat skapa hundra nya företag på tio år som ska ge tusen nya direkta jobb, och tiotusen indirekta jobb, säger han.

För att det ska bli möjligt krävs nya strukturer och en gammal sådan som Ashkan Pouya vill lägga åt sidan är fokuset på att de startade företagen ska tjäna pengar åt universitetet.

– Det är viktigare att skapa arbetstillfällen och skattebas som kan gå tillbaka och göra nytta för samhället. Hellre mycket pengar till samhället direkt via skatter än lite pengar indirekt genom universitetet, säger han.

PÅ FRÅGAN om han tycker att lärarundantaget står i vägen för det säger han absolut nej. Det är bra att forskaren har kvar rätten till sin uppfinning och själv kan välja de personer eller organisationer som passar denne bäst. Det är långtifrån säkert att universiteten alltid har de bästa strukturerna för detta.

Hemma, som numera både är i Stockholm och Lund, finns förutom dottern Elsa också hustrun Emma. Hon fick vara mammaledig från sitt jobb som politiskt sakkunnig i riksdagen lite längre än planerat och är ofta med i Lund under veckorna.

Mycket till annan fritid än familjen har inte Ashkan Pouya – men arbetet är både hans jobb och hobby och det enda han saknar i sin tillvaro är träningen.

– Jag har i alla fall kommit så långt att jag har skaffat ett kort på Gerdahallen!

TEXT: MARIA LINDH
FOTO: KENNET RUONA

Ashkan Pouya om...

... vad en innovation är:
– Ett nytt sätt att göra något på och som har en bevisad samhällsnytta.

... hur man bygger företag framgångsrikt:
– Man måste ha förmågan att bedöma kompetens och rekrytera bra människor och vara chef över de risker som bolaget tar samt förstå nyskapandet och dynamiken.

... Per Eriksson:
– En fantastisk yrkesman och dessutom enormt sympatisk som tänker på sina medmänniskor. Det är mycket tack vare honom som jag är här.

... en favoritplats i Lund:
– Restaurang Klostergatan där bartendern kan göra drinken Serendipity. Den uppstod så klart genom att han blandade fel – men den blev god!

... sitt förhållande till hemlandet Iran:
– Jag har inte varit där sen jag lämnade det men arbetar på olika sätt från Sverige med att hjälpa utsatta personer och grupper där.

... vad han gör om tio år:
– Jag kunde inte ens förutse vad jag skulle göra i år. Så – nej, jag vet inte. Men jag hoppas att jag har fått återse Iran så dags.

ÄT KLIMATSMART!

Vid den internationella konferensen Innovation in Mind serveras en klimatvänlig och en hälsovänlig lunch. Men skillnaden mellan de olika menyerna är inte så stora – det går faktiskt ganska lätt att äta på en gång nyttigt och klimatsmart.

LUM har träffat två representanter för hälsan och klimatet för ett samtal om kostråd.

– Rotfrukter, spannmål och baljväxter som bönor, ärtor och kikärtor, rekommenderar Maria Johansson från Antidiabetic Food Centre på LTH, som forskar om hälsovänlig mat.

Och Elinor Hallström från den klimatengagerade Avdelningen för miljö- och energisystem fyller i:

– Tillsammans med närodlade grönsaker som broccoli, blomkål, lök och squash, och frukt som också är så närodlad som möjligt!

ANTIDIABETIC FOOD CENTRE fick nyligen mycket uppmärksamhet för en studie som visade att en rad hälsofaktorer kan förbättras av en nyttig kost, samtidigt som minnet skärps och blodsockersvängningarna minskar. En av de dagsmenyer man testat innehåller bl.a. sojayoghurt med blåbär, smörgåsar på specialbröd med mycket hela korn, pasta med sojafärssås och rårivna morötter. Det är mat som kan rekommenderas även ur klimatsynvinkel, där det handlar om att äta livsmedel som inte kräver onödigt mycket energi.

Kiwin som fanns med på den hälsovänli-

Det är mest klimatsmart att äta frukt och grönt från nära håll, menar Elinor Hallström och Maria Johansson.

ga menyn är däremot lite tveksam, menar Elinor Hallström.

– Tropisk frukt som flygs in är inte klimatvänlig. Frukt som fraktas med båt eller lastbil, som bananer och apelsiner, är bättre. Och allra bäst är förstås att äta svensk frukt när det är säsong för det.

Maria Johansson håller med, och vill också slå ett slag för svenska bär:

– Både lingon, hallon och jordgubbar är nyttiga. Och blåbär är rena dundermedlet för hälsan – de är fulla av vitaminer och antioxidanter, och har också visat sig minska risken för inflammatoriska tarmsjukdomar, säger hon.

KÖTT I MÅTTLIGA MÄNGDER står på menyn för den nyttiga kosten, men är mindre bra ur klimatsynvinkel. Dels släpper idisslande djur som nötkreatur och får ut stora mängder metangas, dels krävs det mycket energi för att odla fodergrödor till kor, grisar och kycklingar.

– Vill man äta kött, men ändå tänka på klimat och miljö, så är naturbeteskött och vilt två bra val. Betande djur bidrar ju till att hålla landskapet öppet och bevara en biologisk mångfald, och rådjur och annat vilt behöver inget extraodlat foder, påpekar Elinor Hallström.

Att av klimatskäl övergå till en helt vegetarisk diet är inte realistiskt för annat än ett fåtal entusiaster. Men både ur klimatsynvinkel och av hälsoskäl borde svenskarna faktiskt dra ner på sin köttkonsumtion, menar Elinor Hallström och Maria Johansson. Enligt Livsmedelsverket äter vi idag 25–35 procent mer kött än vad som rekommenderas – ett köttintag som ger alldeles för mycket av både proteiner och mättat fett.

– Vi har kommit upp i omkring 85 kilo kött per person och år här i landet. Genom att minska den siffran till 50 kilo skulle vi få en bättre hälsa och samtidigt spara in 4 miljoner ton växthusgaser, säger de båda forskarna.

En del av köttet kan gärna bytas ut mot fet fisk som innehåller både omega 3 och D-vitamin, menar Maria Johansson. Fast all fisk är inte lika bra med hänsyn till miljön och klimatet – bottenlevande fiskar som fångas med trålar samt fiskarter som håller på att bli utfiskade ska man helst undvika. Här enas forskarna om att föreslå sill, strömming och fisk som är Kravmärkt eller MSC-märkt, vilket garanterar hållbart fiske. Även odlade musslor kan rekommenderas ur både hälso- och energisynvinkel.

Elinor Hallström och Maria Johansson forskar om mat som motverkar diabetes.

”Vi har kommit upp i omkring 85 kilo kött per person och år här i landet. Genom att minska den siffran till 50 kilo skulle vi få en bättre hälsa och samtidigt spara in 4 miljoner ton växthusgaser.”

SILLEN BÖR BARA IBLAND kombineras med potatis, som är bra ur klimatsynvinkel (närodlad) men mindre bra hälsomässigt (högt glykemiskt index, GI). Å andra sidan är ris inte lyckat ur klimatsynvinkel (odlingen i vatten ger stora metanutsläpp). Här rekommenderar forskarna i stället pasta, rotfrukter och grönsaker som är bra ur båda aspekterna.

Bra är det också att dra ner på tomma kalorier som sötsaker, snacks och läsk, som skadar både kropp och klimat. Och förstås att inte köpa matvaror i onödan.

– Att minska svinnet är kanske en av de viktigaste saker man kan göra för klimatet när det gäller livsmedlen. Det gäller både i produktionen, i affärerna och hemma hos oss konsumenter. Av den mat vi köper slänger vi mellan 20 och 30 procent, inte för att den blivit dålig utan för att den bara inte ätits. Det är ju ett stort slöseri, tycker Elinor Hallström.

EN LITEN PUFF i rätt riktning hoppas man kunna ge de internationella deltagarna vid konferensen Innovation in Mind. Matleverantören Flädie Mat- och vingård har fått i uppdrag att utifrån listor med föreslagna råvaror sätta samman en klimatvänlig och en hälsovänlig lunch, som förhoppningsvis ska visa hur gott och närande det kan vara att äta på ett riktigt sätt.

TEXT: INGELA BJÖRCK
FOTO: KENNET RUONA

FORSKAR PÅ PLATS I NÄRINGSLIVET

Lundasociologerna Martin Berg och Marcus Persson har tagit ett kliv in i näringslivet där de ”bäddats in” som forskare. En ny värld har öppnat sig, en värld som universitetet borde ha bättre koll på, säger de. De flesta forskarkolleger har lyckönskat dem. Men det finns också de som antytt att de ”inbäddade” sålt sig.

De följs lite åt i karriären – Marcus Persson och Martin Berg. Marcus Persson doktorerade 2007 och fick senare pris för sin avhandling om samlandets sociologi. Martin Bergs avhandling om genuslekar och queer socialpsykologi fick 2008 samma pris. Och sedan drygt ett halvår sitter de nu på varsin forskartjänst skapad för att främja utbytet mellan näringsliv och akademi (se faktaruta).

MARTIN BERG HAMNADE hos webbstrategföretaget Good Old i Malmö där han forskar på sociala medier. Marcus Persson flyttade in på Ericssons forskningsavdelning ConsumerLab i Kista. Han forskar på hur unga använder och upplever mobilteknik. Parallellt med de egna projekten ska lundasociologerna samverka med sina arbetsgivare. Riksbankens jubileumsfond står för kostnaderna till 75 procent.

Mötet med näringslivet blev en kulturkrock, berättar Marcus Persson på telefon från Stockholm.

Jag är den ”intellektuella antimaterien”, den som ifrågasätter, svarar Martin Berg på frågan vad han kan ge näringslivet. Och faller för ett kort ögonblick – inte utan glädje –in i sociologisk jargong.
FOTO: BRITTA COLLBERG

– De tappade hakan på Ericsson när jag berättade att jag skulle hålla på i tre år med samma projekt. Deras egna är sällan på mer än ett halvår.

Största utmaningen har annars varit att uttrycka sig enkelt. Den akademiska jargongen har han fått lämna därhän.

– Man måste tänka på ett annat sätt, gå mer rakt på.

Men ”inbäddningen” betyder inte att han behövt överge sin forskaridentitet, snarare att han har två separata roller. I den ena är han forskare till hundra procent, i den andra är han mer flexibel och går in som en resurs i företagets projekt.

– Sedan blir det ju gråzoner i praktiken, konstaterar han. Men så ser det moderna arbetslivet ut.

Kollegan Martin Berg tycker att han redan fått ut mycket av att vistas i näringslivet. Han sitter i Good Olds kontorslandskap vid Beijerkajen i Malmö med utsikt över hamnbassängen.

– Bara kreativiteten här – farten, entusiasmen! Som sociolog kommer man oftast in efteråt, dokumenterar och analyserar det som hänt. Nu sitter jag i en miljö där det jag forskar på pågår omkring mig och där nya företag bubblar upp titt som tätt.

MARTIN BERG BLEV FORSKAREN med stort F när han kom till GoodOld, berättar han. Folk var nyfikna. Till ett seminarium som han höll i våras kom 150 åhörare. Ytterligare 150 personer följde det via direktsändning på nätet.

– Jag som är van vid tjugo deltagare nådde 300 personer, och dessutom många företagare och entreprenörer. Sånt händer inte så ofta inom ett ämne som sociologi, konstaterar Martin Berg.

Det är synd, för sociologer har något viktigt att tillföra, tycker han, och näringslivet och den offentliga debatten mycket att vinna på deras perspektiv.

– Som forskare kan man bli stressad av att släppa ifrån sig tankegångar man inte känner sig helt färdig med. Men om alternativet är att inte släppa ifrån sig något alls? Dessutom är vi ju tränade i att tänka och analysera. Även när vi inte känner oss färdiga har vi ofta tänkt mycket längre och djupare än vad man gör i näringslivet.

Men universitetet har också mycket att lära när det gäller näringslivets sätt att arbeta och att kommunicera.

– Vi forskare behöver bli bättre på att nå ut, synas och uttrycka oss så folk förstår vad vår forskning är bra för, vad vi kan göra. Med inspiration från näringslivet skulle vi kunna göra universitetet vassare, snabbare, djupare, skarpare. Men då krävs förstås att vi vet vad näringslivet gör.

Själv håller han alltså på att ta reda på det och hoppas kunna förmedla det till studenter framöver.

MARCUS PERSSON TYCKER också att studenter och forskarstuderande bör få många fler och mer konkreta exempel på vad de kan arbeta med när de blir klara. Det fordrar tätare band mellan universitetet och företagen. Andra erfarenheter än de akademiska borde värderas högre när man tillsätter akademiska tjänster, menar båda lundasociologerna.

– Vi sociologer kunde kanske umgås lite mer med företagsekonomerna som har mycket näringslivskontakter. Ämnena skiljer sig inte så väldigt åt, men företagsekonomerna har ett annat språkbruk och en annan syn på sig själva som forskare, säger Martin Berg.

BRITTA COLLBERG

Marcus Persson forskar på hur unga använder och upplever mobilteknik hos Ericssons forskningsavdelning ConsumerLab i Kista.

Flexit-projektet

Marcus Persson och Martin Berg erövrade två av de tre flexit-forskartjänster som Riksbankens jubileumsfond utlyste förra året. Flexitprogrammet är ett pilotprojekt för att få fram nya sätt att sprida humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning utanför akademin. Ett annat syfte är att akademin ändrar sitt meritsystem så att erfarenhet från företag och organisationer ses som mer meriterande. Man hoppas också visa på nya möjliga jobb för humanister och samhällsvetare.

Den tredje flexittjänsten gick till Susanna Toivonen, sociolog från Stockholms universitet. Ytterligare fem tjänster har utlysts hösten 2010.

”Med inspiration från näringslivet skulle vi kunna göra universitetet vassare, snabbare, djupare, skarpare. Men då krävs förstås att vi vet vad näringslivet gör.”

Lysdioder med nanotrådar kan revolutionera ljusmarknaden

Att få ett nytt företag att ta fart kan vara en lång mödosam och tidskrävande process. Men det finns undantag.

– GLO är ett sällan skådat framgångsprojekt, säger Annelie Sylvén Troedsson, jurist och projektledare på LU Innovation.

GLO är ett spinoff-företag från Nanometerkonsortiet och Fasta tillståndets fysik, som på sex år gått från laboratorieforskning till tillämpning och snart färdig produkt. Produkten är lysdioder baserade på de nanotrådar som blivit den lundensiska nanoforskningens särskilda signum. Det är ett område som (om uttrycket tillåts) har en lysande framtid.

– Glödlamporna är ju på väg ut eftersom de är så ineffektiva. En glödlampa omvandlar bara 4 procent av elektriciteten till ljus, medan en lysdiod kan använda hela 50 procent, förklarar fysikprofessorn Lars Samuelson.

Han tror inte mycket på dagens andra alternativ. Kompaktlysrör – lågenergilampor formade som glödlampor – är riskabla eftersom de innehåller kvicksilver, och halogenlampor är inte särskilt effektiva.

FRAMTIDEN LIGGER ALLTSÅ hos lysdioderna, bara de kan tillverkas till ett lägre pris än idag. Det tror sig GLO om att kunna göra med nanoteknik. Varje lysdiods-chip innehåller miljoner nanotrådar, som var och en utgör en lysdiod i miniatyr.

Finansiärerna tror också på tekniken: företaget fick 105 miljoner kronor i investeringspengar förra hösten, som gått till att bygga upp en pilotanläggning i dans-

Lars Samuelson. FOTO: MIKAEL RISEDAL

ka Lyngby. Nyligen fick man ytterligare 175 miljoner kronor, som går till en anläggning i Silicon Valley vars kunnande på kiselsidan man vill utnyttja.

Lars Samuelson hoppas att nästa steg ska bli en fullskalig fabrik någonstans utanför Lund.

– Nyckelteknologin är ju våra nanotrådar. Därför vore det naturligt om tillverkningen kunde ske här. Men det beror på hur kommunen, Region Skåne och universitetet spelar sina kort, menar han.

IDAG GÅR BORTÅT 25 PROCENT av all elektricitet åt till belysning. Det finns därför stora vinster att göra, både för miljön och för användarna, på att övergå till de energisnåla lysdioderna.

– Marknaden är i princip oändlig. Om Lund och Sverige kunde få en del av den vore det väldigt roligt, tycker Lars Samuelson.

Med tanke på att GLO grundades så sent som 2005 har resan gått snabbt.

– Det är absolut den bästa framgångssagan inom LU Innovation under 2000-talet, säger Annelie Sylvén Troedsson.

HON TYCKER OCKSÅ det är positivt att LUs investeringar i det nya nanolabbet kunnat utnyttjas av GLO, som hyrt in sig där för att kunna använda dess högspecialiserade utrustning.

– Och man har inte bara utnyttjat tekniken, utan också kompetensen hos universitetets forskare som därigenom fått industriell erfarenhet. Företaget har dessutom anställt flera doktorer som utexaminerats från Fasta tillståndets fysik. Samarbetet mellan universitetet och ett av dess avknoppningsföretag har varit en verklig vinn-vinn-situation, av väldigt stort värde för båda parter, menar Annelie Sylvén Troedsson.

INGELA BJÖRCK

Biomarkörer skiljer mellan olika svåra former av bröstcancer

Varje dag får mellan femton och tjugo kvinnor i Sverige diagnosen bröstcancer. Om några år kan biomarkörer framtagna vid LU förhoppningsvis bidra till att skilja mellan de lättare och de svårare fallen.

För de flesta bröstcancerpatienter går det numera bra, men cirka tjugo procent av kvinnorna får återfall med metastaser, och de har en dålig prognos. Om man redan från början kunnat identifiera dessa riskpatienter, så skulle läkarna kunna koncentrera den tuffa behandlingen med cellgifter och strålning på dem. Det skulle ge en större chans att klara riskpatienterna, samtidigt som de lättare fallen inte i onödan behövde utsättas för obehagliga behandlingar.

Carl Borrebaeck leder Create Health, LUs centrum för cancerforskning. FOTO: KENNET RUONA

”Idén att hitta markörer i blodet är långtifrån unik. Men vi har en speciell teknologi, och har i diskussioner med stora läkemedelsföretag fått höra att vi ligger långt framme.”

NÅGOT SÄTT ATT SKILJA på bröstcancerpatienter med olika prognos har dock inte funnits – förrän nu. Nu har forskarna vid LUs centrum för cancerforskning Create Health tagit fram en uppsättning proteiner som kan användas som biomarkörer.

– Vi fäster antikroppar på ett chip och tillför ett blodprov från patienten. Det räcker med så lite som en mikroliter, en tjugondels blodsdroppe. Resultatet blir ett proteinmönster som skiljer mellan farliga och mindre farliga bröstcancerformer, förklarar Carl Borrebaeck. Han är ledare för Create Health, vicerektor med ansvar för innovationsfrågor och delaktig i flera forskningsföretag. Ett av de senaste är Immunovia, ett avknoppningsföretag som ska föra bl.a. bröstcancer-markörerna ut på marknaden.

Tanken är att biomarkörerna inte ska ersätta utan komplettera den bedömning som cancerläkarna idag gör utifrån sådant som tumörens storlek och vävnadsegenskaper. Att testa blodprover med Immunovias metod dels vid diagnostillfället, dels vid en uppföljning några månader senare har gett bra resultat i en studie av 240 patienter. Nu ska man gå vidare med en prospektiv, framåtriktad, studie av bröstcancerpatienter, och även av patienter med cancer i bukspottkörteln där andra biomarkörer tagits fram.

– Idén att hitta markörer i blodet är långt ifrån unik. Men vi har en speciell teknologi, och har i diskussioner med stora läkemedelsföretag fått höra att vi ligger långt framme, säger Carl Borrebaeck.

HAN SER TVÅ MÖJLIGA VÄGAR för framtiden: antingen att ett stort företag köper metoden av Immunovia, eller att företaget säljer sina tester som en service till olika cancerkliniker. Eftersom det behövs så små mängder blod utgör transporterna inget problem, utan ett sådant laboratorium kan mycket väl ligga i Lund.

INGELA BJÖRCK

Andreas Larsson är ämnesföreträdare för det nya ämnet innovationsteknik.

ANVÄNDARNA VIKTIGAST

inom ämnet innovationsteknik

– Samhällsnyttan är prioritet ett för mig. Om jag sedan är en världsledande forskare så är det prioritet två, säger Andreas Larsson, ämnesföreträdare för det nya ämnet innovationsteknik på Institutionen för designvetenskaper.

Andreas Larsson vill att ämnet ska präglas av ett användarcentrerat perspektiv där samhällsmedborgare ser nyttan i innovationsutvecklingen. Han vill fokusera på värden och funktioner mer än på produkter och tjänster och han vill förstå hur teknikutvecklingen påverkar människor och hur vi kan använda denna insikt till att förändra beteendemönster. Empati, välbefinnande och användarnas behov är begrepp som förekommer ofta när Andreas Larsson uttrycker sig.

Andreas Larsson vill inte ge en statisk beskrivning av innovationsteknik. Efter ett par månader som ämnesföreträdare tycker han det är för tidigt att fastslå en

Student och entreprenör – en lovande kombination

Vi borde bli bättre på entreprenörskap i Sverige, tycker Joseph Hajj, som går sista året på civilekonomprogrammet på Ekonomihögskolan. Han kommer från en libanesisk entreprenörsfamilj, men är född och uppvuxen i Sverige

– Vi är för fasta i trygghetstänkandet jämfört med många andra länder, säger han. Entreprenörskap är fruktansvärt viktigt för utvecklingen i ett land och då måste man våga ta risker. Kursen i entreprenörskap här i Lund var extremt bra.

Joseph Hajj vet vad han talar om. När han var fjorton år ordnade hans pappa en torgplats åt honom hemma i Falkenberg.

– Jag skötte torghandeln ett par somrar i följd och fick själv ta hand om allt, berättar han. Här lärde jag mig hur man bemöter kunder, sätter priser och allt annat som hör till. Det var också roligt att faktiskt bli tagen på allvar av leverantörer och andra vuxna jag kom i kontakt med.

EFTER SOMRARNA PÅ TORGET var Joseph Hajj klar över att han ville syssla med ekonomi i framtiden. Han kom till Ekonomihögskolan 2008 efter att ha läst kurser i nationalekonomi i Göteborg och historia i Halmstad. När han kom hit började han med att läsa in de två första

slutgiltig ämnesdefinition. Han anser att ämnet bör växa fram med hjälp av andras stimulans, och liknar sig själv vid en katalysator som kopplar ihop kompetenser och verksamheter. Vardaglig kunskap inom ett område kan vara innovation inom ett annat.

– Jag vill försöka hitta tvärsnitten och de gemensamma nämnarna, helt enkelt våga vara överallt och våga vara lite naiv. Men jag är också intresserad av samarbeten som kanske inte är uppenbara vid en första anblick, säger han.

ATT SE FRAMÅT är en viktig aspekt enligt Andreas Larsson. Vilken framtid vill vi ha? Det finns i dag företag som i stället för att lägga till ny teknik faktiskt tar bort funktioner från redan befintliga produkter för att de tror att de i framtiden inte kommer att behövas. Andreas Larsson exemplifierar med en stor caféverksamhet i USA som utlyste en tävling i syfte att minska sin påverkan på miljön. De ville ha alternativ till pappmuggen och fick in förslag som främst var muggar i andra sorters material. Juryns favoritkoncept hade dock gått ytterligare ett steg – att få kunden att ta med sig en egen mugg i stället för att använda pappmuggar. Varje gång en kund tog med en egen mugg gjordes en markering på en griffeltavla och var tionde markering gav kommande kund en gratis kopp kaffe.

– Innovation behöver inte leda till en ny högteknologisk produkt eller en ny världsunik tjänst. Det kan lika gärna handla om att skapa nya arbetssätt för att öka framgångsfrekvensen. Jag tror att det finns goda möjligheter att göra det inom Lunds universitet som redan har en stark bas vad gäller innovationsforskning, säger Andreas Larsson.

JESSIKA SELLERGREN

Innovationsteknik

Innovationstekniks forskning berör innovationer som både är tekniska och sociala. De innefattas av design och utveckling av nya produkter och nya processer. Det centrala temat för Innovationsteknik är att uppmuntra till ett tvärfunktionellt samspel mellan människor och organisationer i hela innovationsprocessen från idé till kommersialisering. Forskningen använder sig av metoder för att väcka samhällsmedborgares intresse för innovationer, är tillämpad till karaktären och sker i nära samverkan med näringsliv och offentlig sektor. Forskningen vill stärka innovationsförmågan hos människor och organisationer bland annat genom ökad kunskap om strategier i innovationsprocessen.

Ekonomstudenten Joseph Hajj har redan ett företag på gång. FOTO: KENNET RUONA

åren på civilekonomprogrammet på bara ett år och fick toppbetyg. Han har också inom programmet läst en termin corporate finance på John Molson School of Business i Kanada.

Bredvid studierna har han hunnit med att arrangera Lund European Business Tour för studentkåren Lundaekonomerna. Här får 40 utvalda studenter åka till Luxemburg, Genève, Paris och Amsterdam för att träffa stora internationella företag och kanske hitta ett framtida jobb.

JOSEPH HAJJ ÄR MYCKET NÖJD med utbildningen i Lund och menar att exempelvis den Master of Corporate Finance han går nu håller minst lika hög klass som kurserna på den högt ansedda skolan i Kanada. Civilekonomprogrammets kurs i affärsutveckling och entreprenörskap talar han mycket varmt om. Han är nöjd med att man även tar upp intraprenörskap, alltså att få in entreprenörstänkandet i befintliga organisationer. Joseph Hajj prisar även lärarna och uppskattar särskilt att studenterna får arbeta med att lösa verkliga case.

– I vårt fall var det VD:n för ett välkänt svensk företag som kom hit och berättade om en problemställning de hade. Sedan fick vi besöka deras marknadsavdelning för att presentera våra idéer och lösningsförslag, något som blev väldigt väl mottaget.

Själv blev han inspirerad att starta företag tillsammans med en kinesisk kollega när han i somras jobbade på Air Liquide i Paris.

– Det handlar om en produkt som är ytterst vanlig i Kina, men som närmast är okänd här. Vi tror att det finns en stor marknad för denna produkt i Sverige och resten av Europa också, så vi kör igång i Sverige till våren och senare går vi vidare i Holland med hjälp av en kille jag läste tillsammans med i Kanada, berättar han. I början är det min kinesiske kollega som står för huvuddelen av finansieringen, men tanken är att vi ska dela bolaget lika.

Produkten kommer att säljas under ett välkänt västerländskt varumärke och Joseph Hajj är övertygad om att det kommer att lyckas väl.

MATS BRANGSTRUP

LASER PÅ TVÄRS

– nyckeln till framgång

Vad är stjärnor sammansatta av, och hur studerar man nattflygande flyttfåglar?

Det är några av de många frågor som professor Sune Svanberg och hans kollegor på Lunds Lasercentrum, LLC, tar hjälp av laserljus för att besvara.

För snart fem år sedan utsågs LLC till en Linnémiljö, något som inbringar sex miljoner kronor om året i tio år och som har bidragit till en större trygghet och ökad frihet för hela centret.

– Tack vare pengarna så har vi kunnat genomföra saker som annars hade varit på marginalen. Vi har dessutom anställt fler personer och kan driva en aktiv forskningspolitik, säger Sune Svanberg, som är ansvarig för Linnéstödsverksamheten på LLC.

NYCKELN FÖR LLC:S FRAMGÅNGAR är tvärdisciplinaritet och sex olika forskningsenheter är medlemmar av LLC (se fotnot). En mängd olika projekt pågår, som till exempel att kombinera laserteknik med synkrotronljus, medicinsk diagnostik och studier av förbränningsprocesser. Och studierna av nattflygande flyttfåglar genomförs med laserradarteknik som har utvecklats för miljömätningar. Laserljuset, som i år firar 50-årsjubileum, har kort sagt blivit något av forskningens multiverktyg.

För 15 år sedan grundades LLC som ingår i den EU-sponsrade gruppen European Large-Scale Infrastructures och har en stor mängd partnerlaboratorier. Idag har LLC drygt hundra aktiva forskare.

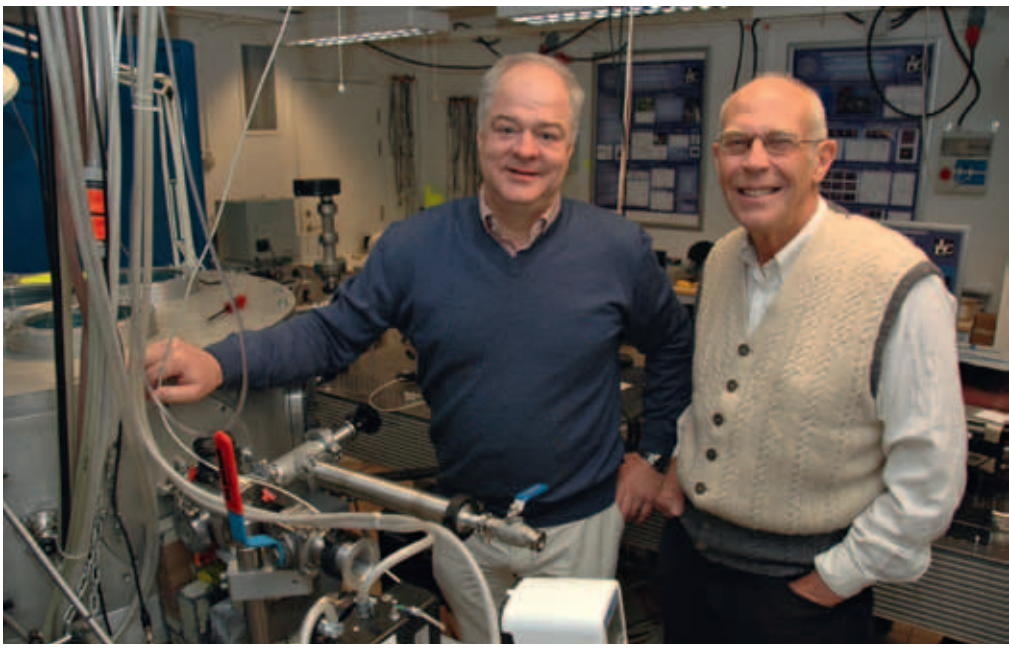

Claes-Göran Wahlström och Sune Svanberg ser kombinationen av många individuellt starka forskare och en kultur av tvärdisciplinaritet som en av anledningarna till att Lund Lasercentrum blivit så framgångsrik.

”Vi är experter på laser och jobbar med andra som är experter på sina respektive områden. Tillsammans skapar vi en bredd och ett djup som få andra i världen kan stoltsera med.”

Sune Svanberg har arbetat på Lunds universitet i 30 år. Vid årsskiftet lämnar han över ansvaret för LLC till sin efterträdare, Claes-Göran Wahlström.

Linnéstödet står visserligen bara för omkring fem procent av LLC:s totala omsättning, men är ändå betydelsefullt. Claes-Göran Wahlström jämför Linnéstödet med att hälla olja i en maskin – allting går mycket smidigare.

– Vi är experter på laser och jobbar med andra som är experter på sina respektive områden. Tillsammans skapar vi en bredd och ett djup som få andra i värl-

den kan stoltsera med, säger Claes-Göran Wahlström.

Var artonde månad genomför LLC en forsknings- och strategidag. Härförleden var det dags igen. Då möttes ett stort antal LLC-forskare för att presentera projektförslag som underlag för forskningspolitiken för de kommande tre åren.

TEXT & FOTO: ANDERS FRICK

FOTNOT: I LLC ingår följande forskningsenheter: Laboratorieastrofysik, Atomfysik, Förbränningsfysik, Kemisk fysik, Medicinskt Lasercentrum och den laserbaserade verksamheten vid MAX-lab.

Guldmedalj till Sune Svanberg

Varje år delar Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien IVA ut guldmedaljer. I år får LTH-professorn i fysik, Sune Svanberg, IVAs "Stora guldmedalj" för en synnerligen framstående gärning inom akademiens verksamhetsfält.

Sune Svanberg får medaljen för sina pionjärinsatser inom laserspektroskopi samt sin förmåga att omsätta resultaten av sin forskning i tekniska tillämpningar av stor nytta för samhället.

Vidare motiverar IVA med att Sune Svanberg har bedrivit grundforskning av högsta internationella klass och inspirerat forskare inom många områden. Han är en mycket entusiastisk och medryckande föreläsare. Han har visat ovanligt god förmåga att omsätta resultaten av sin forskning i tekniska tilllämpningar av stor nytta för samhället. Redan en summarisk redovisning av hans gärning som forskare, lärare och entreprenör visar att han framstår som en synnerligen väl kvalificerad mottagare av IVAs Stora guldmedalj.

Forskaren som bytte liv

För fyra år sedan bytte Peter en intressant och stimulerande forskartjänst vid Malmö Högskola mot en ny roll på Studentlitteratur. Idag ansvarar han för utvecklingen av nya produkter inom ämnesområdet Omvårdnad/Vårdvetenskap. Nu vill vi förstärka ämnesområdet Medicin och söker dig som vill prova en ny karriärväg med Lund som bas. Målet är att föra ut aktuell forskning i form av ny kurs- och facklitteratur.

Ansökningskrav

Gärna disputerad
Erfarenhet inom hälso- och sjukvård
Vana att leda projekt
Självgående och utåtriktad
Resultatinriktad

Din ansökan
Skicka in din ansökan med CV, senast den 15 november till Studentlitteratur AB, att. Personalchef Birgitta Nilsson, Box 141, 221 00 Lund eller till birgitta.nilsson@studentlitteratur.se

Frågor?
Kontakta Eva Matell, Förlagschef Medicin och Hälsa, 046-31 22 66, eva.matell@studentlitteratur.se

Om Studentlitteratur
På Studentlitteratur arbetar framgångsrika tidigare aktiva forskare och utbildningsansvariga från universitet och högskola med utveckling av nya kunskapsprodukter. Möjligheten till vidareutveckling i ett modernt företag med goda resurser kan vara ett intressant alternativ även för dig. Välkommen till en kreativ arbetsmiljö med gedigen akademisk grund.

Möt fler som Peter på studentlitteratur.se/jobb

Studentlitteratur
VINNANDE VETANDE

VEM ÄR LUIS?

LUND UNIVERSITY INNOVATION SYSTEM

Genom samverkan skapar vi möjlighet för Lund att vara en katalysator för hela regionens utveckling och tillsammans skapar vi energi för de utmaningar som står framför oss, skriver Per Persson, ny näringslivschef i Lunds kommun. Han ser fram emot en ny stadsdel i nordöstra Lund som också blir ett europeiskt centrum för utveckling av framtidens nya produkter.

Ständig innovation är enda vägen till långsiktig konkurrenskraft

Hösten är här, första frosten har kommit och naturen förbereder sig för vintervila. Någon vintervila förekommer inte i en studentstad som Lund – tvärtom. Det är full fart i näringslivet, i forskarbyn, på universitet och i kommunen – det planeras, genomförs och jobbas för fullt för att framtidens stora satsningar på MAX IV och ESS skall bli så bra som vi vill och hoppas.

DET KÄNNS ATT LUND BYGGER för framtiden, och att framtiden byggs i Lund. Som relativt ny näringslivschef i kommunen slås jag av den öppenhet och prestigelöshet som präglar Lund. Det finns därmed också utmärkta förutsättningar för samverkan över organisationsgränserna, mellan såväl stora som små aktörer. Genom samverkan skapar vi möjlighet för Lund att vara en katalysator för hela regionens utveckling och tillsammans skapar vi energi för de utmaningar som står framför oss. Ständig innovation är den enda vägen till långsiktigt konkurrenskraftig utveckling för såväl produkter som tjänster. Det är ett grundläggande drag i en stad som Lund, och det präglar våra verksamheter oavsett om de finns inom Lunds universitets, Universitetssjukhusets, kommunens eller företagens ramar.

Vi kommer de närmaste åren att uppleva en förändring av Lund med MAX IV och ESS och uppbyggnaden av en ny stadsdel i nordöstra delen. Det kommer att ge staden ytterligare ett centrum som också blir ett europeiskt centrum för framtagning och utveckling av framtidens produkter.

DET ÄR VIKTIGT att vi alla bidrar till att skapa det nya Lund samtidigt som vi behåller och förstärker Lunds unika kärnvärden och karaktär av historia som möter framtid. Lund är en hållbar, öppen och kreativ internationell småstad – en utmärkt plats för kultur, sport, kreativitet, tillverkning och förverkligande av alla spännande idéer som uppkommer här.

DET ÄR VIKTIGT att vi bygger en långsiktigt hållbar stad som tar tillvara invånarnas intressen med hjälp av den kunskap vi har idag, men också med hjälp av de framtida innovationer som de nya forskningsanläggningarna kan bidra med.

”Det är viktigt att vi alla bidrar till att skapa det nya Lund samtidigt som vi behåller och förstärker Lunds unika kärnvärden och karaktär av historia som möter framtid.”

Tydliga och naturliga mötesplatser för samverkan är en framgångsfaktor. Jag kommer att verka för att skapa flera sådana. Lunds kommuns näringslivsavdelning flyttar in i Turistbyråns före detta lokaler på Kyrkogatan 11, mitt emot Domkyrkan, i början av november. Tanken är att vår nya adress skall kunna fungera som en mötesplats där vi tillsammans med andra aktörer kan träffas för att väcka nya idéer, dela information och tillsammans bidra till att driva Lunds utveckling framåt.

Välkommen och väl mött på Kyrkogatan 11!

PER PERSSON
NÄRINGSLIVSCHEF
LUNDS KOMMUN

Sök luPOD!

POSTDOKTORSPROGRAM. Nu utlyses två nya luPOD-program med start i februari 2011. luPOD – Lunds universitets postdoktorsprogram– är ettåriga utvecklingsprogram för biträdande lektorer och forskarassistenter med anställning vid Lunds universitet från 2008 och framåt samt anställda som befinner sig minst två år efter disputation.

Under 2009 och 2010 har sammanlagt 64 biträdande lektorer, forskarassistenter, forskare och postdoktorer deltagit i luPOD. Programmen har fått mycket goda utvärderingar.

luPOD syftar till att stödja deltagarnas personliga och professionella utveckling och bidra till deras karriärutveckling, såväl inom som utanför akademin.

För mer information och ansökan se: www5.lu.se/anstaelld/foer-mitt-arbete/kompetensutveckling/lupod---postdoktorprogram.

Sista ansökningsdag: 30 november.

Kina-berättelser på workshop

WORKSHOP. Vad är det för berättelser som skapar bilden av det kinesiska samhället och bidrar till att upprätthålla och styra det?

Det står i fokus på en internationell workshop som ordnas i månadsskiftet november–december på Centrum för öst- och sydöstasienstudier.

Forskarna Christian Göbel och Barbara Schulte har organiserat workshopen som har titeln ”Reaching for Hearts and Minds”. Den statliga kinesiska propagandan handlar allt mer om att ”designa” och föra ut auktoritativa berättelser för att skapa uppslutning kring föreställningen om t.ex. Kina som det ”harmoniska samhället”. Konferensen som lockar forskare från både Kina, Taiwan och västvärlden pågår 30 november till 2 december.

Mer info: www.ace.lu.se/activities

Indisk gästprofessor installationsföreläser

FÖRELÄSNING. Lunds universitets nya indiska gästprofessor Lipi Ghosh håller sin installationsföreläsning på Språk- och litteraturcentrum 15 november kl 16–19.

Lipi Ghosh är den första som har en ICCR-professur vid Lunds universitet – ICCR är Indian Council for Cultural relations. Hon kommer från Calcutta universitet och kommer att ha sin arbetsplats på Centrum för genusvetenskap resten av läsåret.

Lipi Ghoshs presentation har rubriken: ”Ethnicity, Religion and Nation Building Process in India: Colonial and Post Colonial Northeast Indian Profile.” Det blir också indisk underhållning, sång, musik och dans. Den nye indiske ambassadören i Sverige, Ashok Sajjanhar, är hedersgäst vid föreläsningen.

LU SERVICE

MEDIA-TRYCK

Välkomna till öppet hus den 24/11 kl 11-14

Ta del av:

- Vår nya web to print-lösning
- Montrar för uthyrning
- Bokproduktion
- Poster och rollup-tillverkning
- Offsettryck
- Digitaltryck m m

Anmäl till media-tryck@se.lu.se senast den 19/11
Adress: Sölvegatan 14, hus I

Besök gärna vår monter på IBITsdagen den 17/11!

Där kommer vi framför allt att visa upp vår web to print-lösning gällande beställning av visitkort.

Hyr en mobil mässmonter hos oss!
Du kan själv bestämma design och utformning.

www.lu.se/mediatryck

LU SERVICE

Tryckeri • Post • Lokalvård • Bostäder • Televäxel • Parkering • Verkstad

Fattigdomsbekämpning tema på Utvecklingsforskningens dag

FORSKNING. Årets tema på Utvecklingsforskningen dag var fattigdomsbekämpning, i synnerhet genom olika insatser på landsbygden, med fokus på den afrikanska kontinenten. Värd för evenemanget var Rural Development Group, ett samarbete mellan forskare från Samhällsvetenskapliga fakulteten och Ekonomihögskolan. Forskargruppen studerar landsbygdsutvecklingen i ett tiotal afrikanska länder.

Fattiga på landsbygden i Afrika stod i fokus på Utvecklingsforskningens dag.
FOTO: AGNES ANDERSSON

– Fattigdomsbekämpning är en av de mest angelägna frågorna inom utvecklingsforskningen just nu, något som lyfts både i FN:s millenniemål och i Sveriges Politik för global utveckling (PGU), sa Agnes Andersson, forskare inom Rural Development Group.

Av världens cirka en miljard fattiga lever majoriteten på landsbygden, där de oftast försörjer sig som småbrukare. I Afrika söder om Sahara är fattigdomen som störst.

I samband med Utvecklingsforskningens dag fick Stefan Söderberg från Statsvetenskapliga institutionen ta emot Göran Hydéns pris för årets bästa studentuppsats inom utvecklingsforskning. Hans uppsats handlar om tecken på en positiv utveckling i Egypten, där egna meriter och inte börd räknas för att nå högre positioner i samhället.

Forskningsfuskare straffas av VR

FORSKNINGSFUSK. Forskare som ägnat sig åt plagiat, förfalskning, påhittade resultat eller andra sorters fusk kan bli avstängda i upp till tio år från forskningsanslag från Vetenskapsrådet, VR. Dessutom avbryts utbetalningen av redan beviljade bidrag, enligt ett beslut från VR.

De nya reglerna gäller inte forskare som bara granskats inom sitt eget lärosäte, utan de forskare som granskats inom ramen för VRs eller Centrala etikprövningsnämndens oredlighetsutredningar, och där oredlighet kunnat konstateras.

Fina placeringar för LU på rankinglistor

RANKING. Två rankinglistor placerar Lunds universitet högt. Den ena, tyska Centre for Higher Education Development (CHE), placerar Lund i "Excellence Group". Den anser att Lunds utbildningar erbjuder utomordentligt forskningsstarka och internationella program för masterstudenter i biologi, kemi, fysik och matematik. Därmed tillhör Lund ett av 130 lärosäten i Europa som kvalar in i Excellence Group. Samtidigt rankas "Physical Sciences" vid Lunds universitet som bäst i Skandinavien, enligt rankinglistan Times Higher Education (THE).

BOKEN

Hur stater blir till

Hur förvandlades högmedeltidens hundratals små politiska enheter – hertigdömen, grevedömen och självständiga städer – till den tidigmoderna epokens kraftfulla kungariken? Historikern Harald Gustafsson berättar i **Makt och människor** (Makadam) om hur krigförare och vanliga människor drivit fram denna utveckling mellan medeltiden och franska revolutionen.

Psykiatrin inifrån

Hur ser den psykiatriska vården ut ur patienternas perspektiv? Hur ser de på vården, vårdarna och sina medpatienter? Etnologen Lars-Eric Jönsson har samlat självbiografiska och/eller skönlitterära skildringar av psykiatrin från tidigt 1800-tal till idag i **Berättelser från insidan** (Carlssons).

Frimurarnas historia

Enligt myterna har frimurarna mötts på kyrkogårdar, druckit blod och offrat små barn. Men verkligheten handlar i stället om ett socialt, politiskt och ekonomiskt nätverksbyggande, om välgörenhet och andlig utveckling i en manlig orden. Historikern Peter Ullgren skriver om det svenska frimureriets historia i **Hemligheternas brödraskap** (Norstedts).

Att vara ledare

Vad är det för skillnad på personbaserat, resultatbaserat, positionsbaserat och processbaserat ledarskap? Vilken betydelse har sammanhanget och organisationskulturen för vilket ledarskap som är mest effektivt? Vad spelar medarbetarna för roll när det gäller vilket ledarskap som utvecklas? Dessa och andra frågor tas upp i **Ledarskap** (Liber) av företagsekonomerna Stefan Sveningsson och Mats Alvesson.

INGELA BJÖRCK

PÅ GÅNG

12 NOVEMBER Workshop: Kris, kaos och katastrof. Från dystopi till floskel. Diskursmötets femte workshop äger rum på Pufendorfinstitutet. Kl 10.00 – 18.00 Pufendorfinstitutet, Biskopsgatan 3, Lund. Info & anm.: www.pi.lu.se

14 NOVEMBER Konserter i Skovgaardsalen: "All kärlek är bra kärlek". Rickard Söderberg, tenor och Fredrick Haglund, piano. Verk av J Sibelius, E Grieg & H Alfvén. Kl 14.00 Skovgaardsalen, Malmö konstmuseum, Malmö. Entré till museet: 40 kr.

15 NOVEMBER Seminarium: Antika känslor. Antika känslor och antik känslofilosofi. Dominic Ingemark (Antikens kultur och samhällsliv, Lund) Camilla Asplund Ingemark (Folkloristik, Åbo Akademi) Kl 15.15.

16 NOVEMBER Anställningsintervjun – Träna och förbered dig! Info & anm.: www.lu.se/student/karriaerservice/anstaellningsintervju-test. Kl 8.15–10.00 i Tornrummet, Gamla Kirurgen, Sandgatan 3, Lund.

16 NOVEMBER Föreläsning i pensionärsuniversitetet."Vetenskap och andlighet", biskop Antje Jackelén. Kl 14.00 i Pingstkyrkans stora samlingssal, St Södergatan 25, Lund.

16 NOVEMBER Filosoficirkeln. Professor Eva Österberg: **"Mentaliteter och vårt historiska minne".** Kl 19.30 i Palaestra, Lund.

17 NOVEMBER iBITS 2010. Efterföljare till stora IT-dagen. Två aktiviteter under dagen: kl 9.00: Föredrag, kl 12.45: Leverantörsmässa. Info & anm: www.ldc.lu.se/o.o.i.s/25270

17 NOVEMBER Föreläsning med anledning av UB:s utställning om Frans G. Bengtsson: Ordf i Frans G Bengtsson-sällskapet Jan-Eric Malmquis: **"Frans G. Bengtsson i Lund"**. Kl 17.00 Tegnérsalen, Universitetsbiblioteket, Lund.

17 NOVEMBER Teknik- och naturvetarcirkeln: "Hur lika är datorer och hjärnor? – hjärnan som modell för lärande maskiner", Mattias Ohlsson, Kärnfysik, Lunds universitet.

18 NOVEMBER Lunchmusik i Caroli – kammarmusik. Lunchkonsert med kammarensembler. Lärare: Cecilia Kjelldén & Jörgen Tånnander.

20 NOVEMBER Lärarkonsert"Yambé" med Trio Colore. Konsert med Musikhögskolans lärare Eva Hallberg, sång, Hege Waldeland, cello och Inga-Britt Niemand, piano. Kl 15.00 i Rosenbergsalen, Ystadvägen 25, Lund.

22 NOVEMBER Kammarkonsert. Kl 19.00 Landstingssalen, Malmö rådhus.

23 NOVEMBER Jazzkonsert. Med Musikhögskolans ensembler. Kl 12.15, Lilla salen, Ystadvägen 25, Malmö.

23 NOVEMBER Filosoficirkeln. Professor Johan Stenström: **Det kulturella minnet – exemplet Bellman.** Kl 19.30 i Palaestra, Lund.

24 NOVEMBER Teknik- och naturvetarcirkeln "Utformningen av mobila manicker – en titt in i framtiden", Charlotte Magnusson, Rehabiliteringsteknik, LTH. Kl 19.30 Edens hörsal, Lund.

25 NOVEMBER Lunchmusik. Med Musikhögskolans fagottister och Tomas Johnsson, piano. Lärare: Annika Amundsen. Kl 12.15 i Caroli kyrka, Malmö.

25 NOVEMBER Molecular cell biology seminar."Microbial biofilms" and"Comparative microbial genomics", Søren Molin and David Ussery, DTU Systems Biology and Center for Biological Sequence Analysis (Joint with GENECO) . Host is Jure Piskur. Kl 15.15 Biologihuset A, Sölvegatan 35, Lund.

26 NOVEMBER Workshop: Kommunikation, metod och gestaltning. Forskare och doktorander vid område HT inbjuds till en workshop där man diskuterar olika metoder för kommunikation och gestaltning i forskningen. Anm. senast den 5 november. Info: maria.hellstrom.reimer@ltj.slu.se, bo.reimer@mah.se, robert.willim@kultur.lu.se Kl 13.00 – 15.30 Medea, Malmö högskola, Östra Varvsgatan 11 a, byggnad 7, Malmö.

26 NOVEMBER Konsert med violinister. Musik av bl.a. Bach, Brahms, Beethoven och Mozart. Kl 19.00 Landstingsalen, Malmö rådhus.

30 NOVEMBER Föreläsning i pensionärsuniversitetet."Smittande måltider", smittskyddsläkare Hans Bertil Hansson. Kl 14.00 i Pingstkyrkans stora samlingssal, St Södergatan 25, Lund.

30 NOVEMBER China Watcher: Confessions of a Piking Tom. Open lecture with professor Richard Baum (UCLA). Kl 17.30, Centrum för öst- och sydöstasienstudier, Scheelevägen 15, Lund.

30 NOVEMBER Filosoficirkeln. Professorn och författaren Tom Sandqvist: **Ett svunnet Europa – modernismens glömda rötter.** Kl 19.30 i Palaestra, Lund.

1 DECEMBER Det mediehistoriska seminariet."Participating audiences" Anders Ekström, teknik- och vetenskapshistoria, KTH,**"History of participatory media: Politics and publics, 1750–2000"**, Annette Hill, LU,**"Spirit histories: Audience participation in popular culture"**. Enklare postseminarium. Kl 17.15–19.00 Fakultetsklubben, SOLhuset, Lund.

2 DECEMBER Lunchmusik i Caroli – Musikhögskolans organister. Lärare: Hans Hellsten & Anders Johnsson. Kl 12.15 i Caroli kyrka, Malmö.

5 DECEMBER Konserter i Skovgaardsalen: Julkosert med Musikhögskolans sångklass och Conny Antonov, piano. Kl 14.00 i Skovgaardsalen, Malmö konstmuseum, Malmö.

6 DECEMBER Seminariet för tidigmoderna studier."Kroppen som text", Shirley Näslund (Akademin för humaniora, utbildning och samhällsvetenskap, Örebro universitet). Kristina Savin (Idé- och lärdomshistoria, Lund). Emelie Levin (Örebro musikhögskola). Kl 15.15 på Kulturanatomen, Biskopsgatan 7, sal 202, Lund.

6 DECEMBER Föredrag. Jesper Svartvik: **"I am Joseph, your brother, whom you sold to Egypt**´ (Gen. 45.4): Yusuf/Joseph in the Three Monotheistic Traditions". Kl 18.15 i rum 218, Centrum för teologi och religionsvetenskap, Lund. Info: www.teol.lu.se/rre

7 DECEMBER Föreläsning i pensionärsuniversitetet."Stamceller och Parkingsons sjukdom", professor Anders Björklund. Kl 14.00 i Pingstkyrkans stora samlingssal, St Södergatan 25, Lund.

7 DECEMBER Föredrag."Medeltida storgård i södra Norrland – tvärvetenskap i praktiken", Elisabeth Iregren. Kl 15.30 i Stora salen, Archaeologicum, Sandgatan 1, Lund.

7 DECEMBER Filosoficirkeln. Författaren och journalisten Kaa Eneberg föreläser över ämnet:"**När minnen inte accepteras"**. Terminens tema: Kan vi lita på minnet?. Kl 19.30 på Palaestra, Lund.

8 DECEMBER Att skriva bra CV och ansökningsbrev. Kl 15.15 i Tornrummet, Gamla kirurgen, Sandgatan 3, Lund. Info & anm: www.lu.se/student/karriaerservice/cv-ansoekningsbrev

9 DECEMBER Test och personprofil vid anställning och urval. Anmäl dig till Karriärservice Arbetslivscenters seminarium. Kl 8.15-10.00 Tornrummet, Gamla kirurgen, Sandgatan 3, Lund.

9 DECEMBER Molecular cell biology seminar. Ciaran Condon, Institute de Biologie Physico – Chemique, Paris, will give a seminar with title**"mRNA decay in microorganisms"**. Host is Lars Hederstedt. Kl 15.15 lecture hall, biology building, Sölvegatan 35, Lund.

9 DECEMBER Föreläsning. VentureLab: **Lär dig sälja din idé!** Känns det lite läskigt att möta den första kunden? Känner du dig lite osäker på hur du skall"pitcha" din produkt? Missa inte Kjellåke Bergmans kurs i hur man säljer sin idé. Kursen är helt gratis och öppen för alla med anknytning till Lunds universitet, föranmälan är obligatorisk. Kl 16.15 Ekonomihögskolan, EC1:135, Lund.

11 DECEMBER Tolkning av klassisk musik i teori och praktik. Ingemar Fridell: **"Tolkning av klassisk musik med hjälp av visuella illustrationer".** Bengt Edlund:**"Att musicera med förståndet på"**. Båda förelä-

sarna kommer att demonstrera sitt tolkningsarbete på flygeln. Kl 14.00–16.00 Kapellsalen, Palaestra, Lund.

14 DECEMBER Anställningsintervjun – Träna och förbered dig! Kl 8.15 Tornrummet, gamla kirurgen, Sandgatan 3, Lund. Info & anm.: www.lu.se/o.o.i.s?id=1139&list_mode=id&calendar_id=6619

14 DECEMBER VentureLab: Frågestund med Skatteverket! Hans Byström och Arne Olausson, informatörer på Skatteverket, kommer till VentureLab för frågestund. Alla studenter och nyexade som driver eget eller funderar på att starta eget kan ställa frågor om vilka regler som gäller för just dem. Frågestunden är helt gratis och öppen för alla med anknytning till Lunds universitet, men vi vill att du anmäler dig senast 13 december, www.venturelab.lu.se/cal.php?id=92

14 DECEMBER Filosoficirkeln. Filosofen, författaren och professorn Lars Gustafsson föreläser över ämnet: **Som jag minns dem .** Kl 19.30 i aulan, Universitetshuset, Lund.

15 DECEMBER 6:e Pedagogiska inspirationskonferensen. Lärare och administrativ personal inom tekniska utbildningar på högskole- och universitetsnivå bjuds in till den 6:e Pedagogiska Insperationskonferensen vid Lunds Tekniska Högskola. Anmälan senast den 30 nov. Konferensavgift: 600 kr/deltagare. För mer information, www.lth.se/genombrottet/lths_pedagogiska_inspirationskonferens Kl 08.30 E-huset, Ole Römers väg 3, Lund.

15 DECEMBER Musikhögskolans julkonsert. Med symfoniorkester, stor kör, ensembler och solister. Dirigent; Mats Paulson. Kl 17.30 Malmö Konserthus.

DISPUTATIONER

12 NOVEMBER

Ola Gustafsson i biologi, inriktning integrativ zoologi: "Evolution of vertebrate eyes – a study on lens suspension and optical properties". Kl 10.00 i Biologihuset, hörsal 213, Sölvegatan 35, Lund.

Jonnie Eriksson i idé- och lärdomshistoria: "Monstret & människan. Paré, Deleuze och teratologiska traditioner i fransk filosofi, från renässanshumanism till posthumanism". Kl 10.15 i sal 201, Institutionen för kulturvetenskaper, Biskopsgatan 7, Lund.

Jörg Wegener i matematisk statistik: "Noise convolution models: fluids in stochastic motion, non-gaussian tempo-spatial fields, and a notion of tilting". Kl 10.15 i sal MH:C, Matematikcentrum, Lund.

Karin Engström i laboratoriemedicin med inriktning yrkes- och

Forskaren som bytte liv

För två år sedan bytte Caroline en intressant och stimulerande forskartjänst på Lunds universitet mot en ny roll på Studentlitteratur. Idag ansvarar hon för utvecklingen av nya produkter inom ämnesområdet Samhällsvetenskap. Nu söker vi dig som vill prova en ny karriärväg med Lund som bas. Målet är att föra ut aktuell ekonomiforskning i form av ny kurs- och facklitteratur.

Ansökningskrav

Högskoleexamen i samhällsvetenskap eller ekonomi
Gärna disputerad
Undervisningserfarenhet
Självgående och utåtriktad
Resultatinriktad
Vana att leda projekt

Din ansökan
Skicka in din ansökan med CV, senast den 15 november till Studentlitteratur AB, att. Personalchef Birgitta Nilsson, Box 141, 221 00 Lund eller till birgitta.nilsson@studentlitteratur.se

Frågor?
Hör av dig till Johanna Thulesius, Förlagschef 046-31 21 35 eller Kristina Genell, Förläggare 046-31 21 21

Om Studentlitteratur
På Studentlitteratur arbetar framgångsrika tidigare aktiva forskare och utbildningsansvariga från universitet och högskola med utveckling av nya kunskapsprodukter. Möjligheten till vidareutveckling i ett modernt företag med goda resurser kan vara ett intressant alternativ även för dig. Välkommen till en kreativ arbetsmiljö med gedigen akademisk grund.

Möt fler som Caroline på studentlitteratur.se/jobb

Studentlitteratur
VINNANDE VETANDE

miljömedicin: "Gene-environment interactions for arsenic metabolism and metal-related oxidatively generated DNA damage". Kl 9.15 i föreläsningssal 3, Skånes Universitetssjukhus i Lund.

Andreas Sonesson i dermatologi: "Aspects of microbial influence on skin disease". Kl 9.15 i Segerfalksalen, Biomedicinskt centrum, Sölvegatan 19, Lund.

16 NOVEMBER

Nils Janlöv i nationalekonomi: "Measuring efficiency in the Swedish health care sector – levels, trade-offs and determinants". Kl 10.15 Ekonomihögskolan, Lund.

18 NOVEMBER

Guðrún Sigmundsdóttir i infektionssjukdomar: "D-arabinitol in the diagnosis of invasive candidiasis". Kl 13.00 i Segerfalksalen, Wallenberg Neurocentrum, Sölvegatan 17, Lund.

19 NOVEMBER

Petra Nilsson i folkhälsovetenskap: "Enhance your workplace! A dialogue tool for workplace health promotion with a salutogenic approach". Kl 9.00 Jubileumsaulan, Medicinskt forskningscentrum, ing 59, Skånes universitetssjukhus, Malmö.

Eva Netterlid i folkhälsovetenskap: "Adverse reactions after vaccination and allergen-specific immunotherapy. Contact allergy to aluminium and itching nodules". Kl 13.00 i Jubileumsaulan, Medicinskt Forskningscentrum, Skånes universitetssjukhus, Malmö.

Hoan Xuan Le i teknisk vattenresurslära: "Long-term simulation of coastal evolution". Kl 10.15 i hörsal V:B, Institutionen för bygg och miljöteknologi, John Ericssons väg 1, Lund.

20 NOVEMBER

Mats Andrén i allmän språkvetenskap: "Children´s gestures from 18 to 30 months". Kl 10.15 i Övre Palaestra, universitetsplatsen, Paradisgatan 4, Lund.

Staffan Angere i teoretisk filosofi: "Theory and reality. Metaphysics as second science". Kl 10.15 i sal 104, Kungshuset, Lundagård, Lund.

23 NOVEMBER

Hanna Stigmar i fastighetsvetenskap: "Making 21 st century maps legible – Methods for measuring and improving the legibility and usability of real-time maps". Kl 10.15 hörsal E:1406, E-huset, Lund.

26 NOVEMBER

Jonas Christensen i pedagogik: "A profession in change – A development ecology perspective". Kl 13.15, Lärarutbildningen, rum D131, Nordenskiöldsgatan 10, Malmö.

27 NOVEMBER

Katarina Bernhardsson i litteraturvetenskap: "Litterära besvär. Skildringar av sjukdom i samtida svensk prosa". Kl 10.15 i hörsalen, Språk- och litteraturcentrum, Helgonabacken 12, Lund.

3 DECEMBER

Lisa Källström i svenska med didaktisk inriktning: "Berättelser om en röd stuga. Föreställningar om en idyll ur ett svenskdidaktiskt perspektiv". Kl 16.30 i sal D222, Orkanen, Nordenskiöldsgatan 10, Malmö.

Följande disputationer har ägt rum:

Marcus Ljungqvist i ekologi, inriktning zooekologi: "Have a fling with your neighbour, you might be less related – The use of molecular markers to estimate genetic diversity and population structure in conversation biology".

Simon Granér i psykologi: "Collective collapse and performence contagion in basketball".

Hector Guzmán Suarez i bioteknik: "Production of ectoines and poly(3-hydroxybutyrate): High cell-density cultivation of halomonas boliviensis".

Mary Ngozi Molokwu i ekologi, inriktning zooekologi: "Costs of foraging in a dry tropical environment".

Sinan Cem Emek: "Thylakoid membranes and pancreatic lipase/colipase".

Zuguang Guan i fysik: "Laser remote sensing for environmental monitoring".

Susann Stjernqvist i matematisk statistik: "Modelling allelic and DNA copy number variations using continuous-index hidden markov models".

Patrik Velander i klinisk medicin med inriktning plastikkirurgi: "Gene therapy in a new model of delayed wound healing".

Mohamed Abdgawad i experimentell njurmedicin: "Proteinase 3 and neutrophil apoptosis in ANCA-associated systemic vasculitis".

Nastaran Monsef i urologi: "Prostate cancer and neuroendocrine differentiation. Molecular aspects in prostate cancer development".

Maria Henningson i klinisk medicin med inriktning experimentell onkologi: "Genetic polymorphisms, IGF-1, and oral contraceptive use in women from high-risk breast cancer families".

Luis Pegado i kemi, inriktning fysikalisk kemi: "Double layer forces: the role of molecular solvents".

Lisa Sartz i pediatrik: "Clinical, epidemiological and molecular aspects of hemolytic uremic syndrome".

Ioannis Kostogiannis i ortopedi: "Is it possible to predict the outcome of an enterior cruciate ligament injury?".

Ingalill Larsson i sjukgymnastik: "Approaches to physiotherapy interventions focusing on client-centredness".

Sofie Ceberg i medicinsk strålningsfysik: "3D verification of dynamic and breathing adapted radiotherapy using polymer gel dosimetry".

Lisa Strömbom i statsvetenskap: "Revisiting the past. Istraeli identity, thick recognition and conflict transformation".

David Runquist i teknisk mikrobiologi: "Metabolic control points in ethanolic fermentation of xylose by saccharomyces cerevisiae".

Mats Brodén i matematisk statistik: "Asymptotic analysis of hedging errors indu-

ced by discrete time hedging".

Jan Horck i pedagogik: "Meeting diversities in maritime education. A blend from World Maritime University".

Anna Petersson i arkitektur: "Representing the absent: A study of memoralisation and its material culture in spontaneous and official memorial places in contemporary Sweden".

Anneli Edström i biomedicin med inriktning klinisk och experimentell infektionsmedicin: "Antimicrobial acivity of human seminal plasma and seminal plasma proteins".

Anthony Goon i klinisk medicin med inriktning dermatologi: "Contact allergy to acrylates".

Helena Ågerstam i experimentell klinisk genetik: "Molecular and funtional studies of ABL1 and FGFR1 fusion oncogenes in myeloproliferative neoplasms".

TJÄNSTER

Universitetslektor i livsmedelskemi. Ref nr PA 2010/1848, ans 16 nov. Info 042-356761.

Universitetslektor i matematik. Ref nr PA 2010/1967, ans 16 nov. Info 046-2224548.

Universitetslektor i matematik. Ref nr PA 2010/1968, ans 16 nov. Info 046-2224548.

Utbildningsbidrag i organisk kemi. Ref nr NPA 2010/357, ans 18/11. Ref nr 046-22224690.

Utbildningsbidrag i geobiosfärsvetenskap. Ref nr NPA 2010/176, ans 1/12. Info 046-2228226.

Biträdande universitetslektor i geologi med inriktningen synkrotronljusbaserade studier av extraterrestriska mineral. Ref nr PA 2010/1866, ans 10 dec. Info 046-2228265.

Biträdande universitetslektor i biologi. Ref nr PA 2010/1865, ans 13 dec. Info 046-2229338.

Biträdande universitetslektor i matematik. Ref nr PA 2010/1864, ans 14 dec. Info 046-2228558.

Biträdande universitetslektor i medicinsk strålningsfysik, särskilt MR-fysik. Ref nr PA 2010/1616, ans 3 jan 2011. Info sven-erik.strand@med.lu.se

Biträdande universitetslektor i teoretisk fysik med inriktningen fenomenologisk högenergifysik. Ref nr PA 2010/1869, ans 6 dec. Info 046-2224816.

HÄNT!

BOKPRIS. Teologidoktoranden **Ola Wikander** har fått Cliopriset på 25.000 kronor av den historiska bokklubben Clio och Svenska Dagbladet. Han får priset för sitt engagemang för utdöda språk som ugaritiska, akkadiska, oskiska och etruskiska.

WESTRUPS PRIS har historiker **Per Stobaeus** fått för sin avhandling "Hans Brask. En senmedeltida biskop och hans tankevärld".

REGIONPRIS. Region Skåne har gett priset som årets yngre framgångsrika kliniska forskare till docenten och läkaren **Isabel Goncalves**. För "hennes unika och nydanande studier av åderförkalkningens uppkomst". Och årets innovationspris går till läkaren och forskare **Malin Malmsjö**, som utvecklat en metod för att förhindra allvarliga biverkningar av att hjärtat spricker i samband med undertrycksbehandling av sårskador.

UPPSATSPRIS. Sofia Lieberg vid Institutionen för socialt arbete prisas för sin uppsats om spelberoende. Stipendiet på 15.000 kronor får hon av Betsson som är ett spelbolag on line.

PARKINSONPRIS. Maria H Nilsson, Institutionen för hälsa, vård och samhälle, är den första mottagaren av Parkinsonfondens nyinstiftade Elsa och Inge Anderssons pris på 100.000 kronor samt en hedersmedalj.

STARTING GRANTS. Tre lundaforskare har fått var sitt av det europeiska forskningsrådet ERCs prestigefyllda s.k. Starting Grants. De tre är docenten i cellpatologi **Ramin Massoumi** som arbetar med hudcancer, lektorn i synkrotronljusfysik **Anders Mikkelsen** som tar ultrasnabba mikroskopbilder av nanostrukturer, och lingvisten **Niclas Burenhult** som studerar förhållandet mellan språk och landskap. ERC delade i år ut sammanlagt 400 Starting Grants.

BÄSTA AVHANDLING enligt Föreningen för läkemedelsanalys har skrivits av **Stina Lindman**, doktorand på biofysikalisk kemi vid LU. Avhandlingen "Perplexing Protein Puzzles" handlar om proteinstabilitet och får utmärkelsen the Phabian Award 2010.

FORTSÄTTER SOM ORDFÖRANDE. Allan Larsson fortsätter som ordförande för Lunds universitets styrelse fram till början av 2012. Det står nu klart. Därmed håller han i ordförandeklubban fram till dess att **Margot Wallström** tar över. Wallström har meddelat att hon är beredd att tillträda som ordförande när hennes FN-uppdrag fullföljts, 2012.

BÄSTA ARTIKEL. Professor **Lars Oxelheim** vid Ekonomihögskolan har tillsammans med professor **Clas Wihlborg**, Chapman University, fått J.V. Tallqvists pris för bästa artikel som handlar om företagsrekonstruktion i tider av makroekonomisk turbulens, och som publicerats i Ekonomiska Samfundets Tidskrift, Årgång 62, Nr 3.

TILLDELNINGAR. Katrin Mani, Institutionen för experimentell medicinsk vetenskap har av Stiftelsen Konsul Thure Carlssons Minne tilldelats 450.000 kronor för projektet: "Betydelsen av glypican-1 för proteiners kvalitetskontroll vid degenerativa sjukdomar". Samtidigt har **Hans Friberg**, klinikchef vid Akutkliniken i Lund (SUS), tilldelats samma belopp, för projektet: "Klinisk utvärdering av hypotermi som behandling vid hjärtstillestånd och stroke".

DRUVANSTIPENDIUM. Mona Landin-Olsson, Institutionen för kliniska vetenskaper, har fått Druvans forskningsstipendium på 200.000 kronor för undersökning av insulinbehov för olika måltidskompositioner.

60 MILJONER till förbränningsforskning. För att komma till rätta med miljöproblemen behövs effektivare och bränslesnålare förbränningsprocesser. Nu satsar Energimyndigheten 60 miljoner kronor på det svenska forskningscentrat Cecost, Centre for Combustion Science and Technology. En viktig utmaning för forskarna är att få en bättre uppfattning om vad som händer i själva förbränningsögonblicket.

ÅRETS DIABETOLOG. Leif Groop, professor i diabetes och endokrinologi på Lunds universitets Diabetescenter och överläkare på Endokrinologiska kliniken Skånes universitetssjukhus i Malmö har utsetts till årets diabetolog av Svensk förening för Diabetologi.

Posttidning B
Lunds universitet
Box 117
221 00 Lund

HALLÅ RICHARD STENELO...

... ansvarig för internationell marknadsföring och rekrytering som tillsammans med ett tiotal personer från fakulteter och institutioner nyligen varit på "Lund University On Tour", en turné till 26 internationella utbildningsmässor.

Vilka länder har ni besökt?

– Kina, USA, Indien, Turkiet och Förenade arabemiraten. Vi har varit tre grupper som varit ute i varsin världsdel.

Kina, USA och Indien är ju stora länder som LU redan har många studenter från, men varför Turkiet och Förenade arabemiraten?
– Mellanöstern är prioriterat och Dubai/Abu Dhabi är i samma mässturné som Indien, så det blev mer kostnadseffektivt. Samtidigt vill vi testa små marknader också. Vi ser det som en lärprocess – är det värt att vara med på mässorna eller borde vi satsa pengarna på annat?

Hur har det gått för LU att hävda sig bland alla andra universitet på mässorna?
– Sverige är litet – i Beijing var vi bara tre svenska universitet medan Spanien hade cirka 30 universitet, Frankrike 40, Tyskland 20, Danmark 10 och England 30. Men det går mycket bra – vi har haft fullt upp. Det finns ett stort intresse för Lund, många känner till oss och är glada att vi är med på mässorna.

Hur följer ni upp mässorna?
– Vi registerar alla studenter som bedöms genuint intresserade och som vi tror skulle ha en möjlighet att bli antagna. Detta följer vi sen upp med e-brev till studenterna samma kväll eller dagen efter. Senare ska vi följa upp om de söker, om de blir antagna och om de påbörjar studierna.

Hela turnén kostar cirka en miljon kronor. Hur många avgiftsbetalande studenter behöver ni få in för att den ska "löna sig"?
– Per mässa krävs det tre studenter, så om mässorna ger omkring 75 studenter totalt så lönar det sig att vara med. Samtidigt är flera studenter vi pratat med intresserade av 2012, så vi måste se långsiktigt. I samband med mässorna försöker vi även träffa alumner och intervjua dem. I framtiden tänker vi oss att anordna alumnevents och besöka partneruniversitet i samband med mässresorna, för att få ut så mycket som möjligt för pengarna.

Vad hade ni med er att dela ut?
– Vi hade den nya "inspirationsbroschyren", Mastersbroschyren, diverse material från olika program, LU-pennor och miljöpåsen med LU-tryck. Påsen var mycket populär, många uppskattade att den är miljövänlig till skillnad från alla andra påsar på mässorna.

TEXT & FOTO: INGELA BJÖRCK